

ERIDAN

Broj 10, Travanj 2011

UDRUGA

3.Zmaj

-ERIDAN-

UDRUGA

Godina 6, broj 10, travanj 2011.

Izdavač:

Udruga "3. zmaj"

Tihovac 13, 51 000 Rijeka

MB: 1970089

Naklada:

50 primjeraka

Rijeka

A5, 52 str.

Web izdanje na

www.3zmaj.hr

Ilustracija naslovnice:

Anja Sušanj

Grafička priprema:

Irena Hartmann

Urednica:

Irena Hartmann

Rikon 2010.....	3	O tempora o mores ili priča o Adamu	
Safeway.....	8	i Stevi.....	26
Udruga Torikawa.....	9	Tog jutra ptice su pjevale žuto.....	28
Air.....	10	Druid.....	30
Ergo Proxy.....	10	Irena Rašeta – Cabron.....	31
FLCL.....	12	Istina ubija.....	33
Neon Genesis Evangelion.....	13	Kameni zaštitnici.....	36
Sladostraće.....	15	Bringer of young Destruction.....	38
Sedam smrtnih grehova.....	20	Porno glumica.....	39
Angel Not.....	21	Holy Smoke Dragon Smoke.....	41
Videodrome - seks sa televizijom iliti seks sa samim sobom.....	22	Lepa Jelena.....	42
		Oriovska sijela.....	49

IZVJEŠTAJ

Rikon 2011.

(Antonija Mežnarić i Zoran Krušvar)

Sasvim sam sigurna da oni koji nisu imali prilike doći na Rikon žeće otkriti što se sve to zanimljivog događalo ove godine. Za njih slijedi tekst koji bi ih trebao natjerati da slijedeći put zasigurno dodu.

U petak su oni koji su odlučili državni praznik provesti u našem društvu mogli slušati zanimljiva predavanja o Austro-ugarskom steampunku, filmskom hitu "Alien" koji je mnogim mladim dušama uzburkao osjećaje, te liku i djelu pisca Tima Powersa. Ipak, najintrigantniji naslov nosilo je predavanje Milene Benimi "Vampirska je tuga prebolema – sumrak uma i emocija" fokusirano na neobičan intenzitet emocija (pozitivnih ili negativnih) koje u čitateljima izaziva književni serijal za djecu i tinejdžerke "Sumrak".

Posjetitelji su hvalili performans originalno nazvan "Dajanina kineziologija" (ne, nismo tajna udruga ljubitelja serije Grey's anatomy), koji je s medicinskog i kinezioološkog aspekta zorno pojasnio što se događa u tijelima vamira i njegove žrtve, a oni spretnijih prstiju uključili su se u radionicu izrade demonskih krila.

Pažljivi slušatelji na fantastičnoj čitaonici

Svi ljubitelji straha, nasilja i krvi su se mogli okušati u prepoznavanju scena iz kulturnih horror filmova koje je za njih pripremila Tamara Debeuc uz pomoć Vesne Kurilić s kojima ste se inače mogli družiti za info pultom.

Održana je i fantastična čitaonica za sve one koji su samo htjeli sjediti i slušati, a za vizualne tipove vrtjele su se projekcije (u prazno koliko sam primijetila, što ipak potvrđuje da je posjetiteljima bilo dovoljno zabavno da ne troše vrijeme na filmove). Ne smije se zaboraviti spomenuti igra Zombie Hunt koja je omogućavala besplatno piće svima koji

su se ohrabrili za lov na zombije, kao ni traženje posakrivenih citata iz raznih književnih djela SF-a po fakultetu koja je posebno zabavila dvojicu maloljetnika koji su to shvatili kao lov na blago.

Subotu su, unatoč izuzetno atraktivnih predavanja poput onog Davora Horvatića „Svemir prije velikog praska“ ili Aleksandra Žiljka „Daj, babo, glavu! ili kako je prop o fantasji u Jugoslavena“ obilježili prvenstveno razni zabavni sadržaji te dodjela književne nagrade „Artefakt“.

Veliki se broj posjetitelja tako zabavljao sudjelujući u raznim kvizovima (primjerice, prepoznavanja strastvenih

Malo odmora za info-pultom

IZVJEŠTAJ

Nagrađeni nagradom "Artefakt"

scena iz filmova), radionici izrade bičeva (broj željnih tog znanja iznenadio je svih) ili u vrlo uspjeloj igri inspiriranoj internetskim stripom "Oglaf", u kojoj su sudionici morali zadovoljiti razne neobične prohtjeve stroge i okrutne "gospodarice", kako bi ponijeli laskavu titulu "šegrtka godine". Zbog potonjeg posjetitelji Rikona mogli su zbumjeno gledati natjecatelje koji su trčali po katovima fakulteta (na svu sreću nema ozlijedenih), a sama je Gospodarica na kraju bila iznenadena kilama šećera s kojima nije znala što će poslijе. Titulu je naposljetku ipak ponio David Kelečić, kao najbrži i najbolji poznavatelj Oglafa, koji od Rikona 2010. do Rikona 2011. ima pravo na iznimno časnu titulu "Apprentice of the year".

Oni koji su se ipak odlučili za nešto ozbiljnije sadržaje, prisustvovali su povijesnom činu prve dodjele nagrade "Artefakt". Riječ je o novoj književnoj nagradi, koju od ove godine dodjeljuje "3. zmaj" za najbolja domaća prozna žanrovska djela, objavljena tijekom prethodne kalendarske godine. "Artefakt" za dječju knjigu (u suradnji s dječjim odjelom "Stribor" Gradske knjižnice Rijeka, koji je sastavio žiri od članica čitateljskog kluba "Čarobna kućica") dobila je Ivana D. Horvatinić za roman "Pegazari". "Artefakt" po izboru publike (u suradnji s

internetskim portalom Fantasy Hrvatska koji je omogućio platformu za glasovanje) dobio je Darko Macan za zbirku priča "42 (pročitaj i daj dalje)". Nagrade žirija u kategoriji kratke proze, proze srednje dužine i duge proze, osvojili su redom Zoran Janjanin za priču "Quare desperamus?", Zoran Vlahović za priču "Svaki put kad se rastajemo..." te Damir Hoyka za roman "Xavia".

Naravno, nastavila su se i predavanja te rasprave i sastanci vezani uz Eurocon koji će se 2012. održati u Zagrebu.

Nedjelja je unatoč predavanjima primarno bila vrijeme odmora i neformalnog

Zahtjevna Gospodarica i njezina straža

IZVJEŠTAJ

druženja. Većina je bila okupljena ispred fakulteta hvatajući posljednje tople dane i sunce prije nego dođu kiše i snijeg. Jedna je organizatorica naknadno dobila poduke iz izrade bičeva, jer zbog organizatorskih odgovornosti nije stigla kad i ostali. Naravno čišćenje tragova noćnih druženja išlo je paralelno sa posljednjim predavanjima od kojih je ono Milene Benini sa temom "Ovo nije budućnost koju smo naručili: prizemni SF, posthumanizam i steampunk" bilo zadnje i tako zaključilo Rikon.

Sve u svemu vikend je proveden u ugodnom društvu, sa novim igrama i kvizovima, zanimljivim predavanjima koja možda i nisu tako nova. Vjerujemo da su se svi zabavili i očekujemo da će tako biti i sljedeće godine.

Publika spremna za nastavak programa

Super-Jani spašava svijet

PRIČA

Safeway

(Jurica Bakmaz)

Mlado sunce još nije uspjelo proviriti iza brda dok se Dario spuštao dizalom do garaže. U daljini su se prostirale ravnice koje je zlatna svjetlost osvajala silinom, ali iz perspektive grada u samom podnožju brda činilo se da je zori uspon do vrhunaca težak. Prozirna cijev kroz koju se spuštao vanjskom stranom zgrade je, pravilno postavljena, svrhotitija od crne kave, pomislio je Dario.

Iako je bilo jako rano, Dario je volio jutrom kretati na posao. Sve je bilo svježe i novo. Još se dan stigao pretvoriti u kraljevstvo uspjeha. Još se može dogoditi neko čudo. Još se stigne predomisliti i okrenuti auto prema dalekom moru, praznim obalama gdje bi nestajala granica između mora i kopna dok bi kolovoško sunce udaralo po koži i tjemenu. Svakoga dana, svakog radnog dana cijele godine veselo bi kretao na posao znajući da za nešto radi, da će mu se rad na kraju isplati.

Dario je bio veteran. Da je prošao kakav rat, sree bi mu bilo prekrito šarenim odlikovanjima. Ali nitko ne dijeli odlikovanja za preživljavanje automobilskih nesreća. Imao ih je nevjerojatnih devet. Dvije bez povreda. Jedna sa slomljenom lijevom nogom, jedan s obje noge i desnou rukom.. Tri s razbijenom glavom. Jedna s natučenim prsnim košem. I još jedna, koju je prespavao. Probudio se tri tjedna poslije.

U zemlji je vladala pošast automobilskih nesreća. Mladi su ginuli brže nego su se rađali. Toliko je bilo mrtvih da se i premijerka zabrinula i naredila da se svi pozabave novim projektom koji će smanjiti broj automobilskih nesreća. Godinama se planiralo, još godinama poslije su se novci usmjeravali u strane tvrtke. Prije nekoliko dana su i zadnje gljive posadene pored cesta.

Ušavši u automobil u vlažnoj podzemnoj garaži osjećao se poput kofeinom nafiksanog Dantea kojeg je okrutni bog, netom nakon uspona na nebo, polagano, prozirnim dizalom poslao natrag u pakao. I pritom se smijao grleno i zvučno, kako se bogovi inače smiju. Svako putovanje u pakao staklenim dizalom u potiljku je glave uvijek bivalo popraćeno jednostavnom mantrom: danas neće biti desetog.

Ušao je u svoj automobil i iz navike okrenuo ključ, kad li mu se u glavi javi pomisao.

Bok, Dario.

Ruka mu je zastala u pola pokreta. Nije očekivao ovako nešto. Mislio je da će čuti glas ušima, ili da će vidjeti neku osobu pred sobom, ili bar zelena slova kako mu protječu pred očima. Nije očekivao da će novi sustav biti toliko duboko u njegovoj glavi da se pretvori u misao.

“Bok?”

Ne moraš govoriti, Dario. Samo misli što želiš.

“Kako da te zovem?”

Kako da te zovem?

Ja sam prometni sustav Safeway integriran u tvoj vozilo, Dario. Možeš me zvati kako želiš.

Mogu li te zvati samo Safeway? Za početak...

Naravno, Dario. Većina vozača je odabrala taj naziv.

Kad su te uklijucili?

Jutros u pet sati, kako su najavili.

Kakav je to bio osjećaj?

Ne znam odgovor, Dario.

Zašto?

Ne osjećam i nisam inteligentan. Reagiram na tvoje misli na predviđeni način i dajem unaprijed napisane odgovore.

Znači li to da su sva ova moja pitanja predviđena?

Jesu, Dario.

A što ako te upitam pitanje koje nije predviđeno?

Tada će ti odgovoriti da ne znam odgovor, Dario.

I, što ćemo sad?

Ne znam odgovor, Dario.

Mislim, kako ćemo krenuti?

Samo pomisli gdje želiš stići.

Dario pomisli na posao i automobil krene.

U prvom trenutku se prestrašio što se automobil kreće, a nitko ne drži upravljač. Motor je zazujao i zatresao se. Odmah se osjetio poznati miris ispušnih plinova što se ušuljao unutra. Svetla na komandnoj ploči su se upalila, a radio je zapjevao. Automobil je oživio. Dario se čvrsto uhvatio vlažnim rukama za upravljač, ali nije ga mogao okrenuti. Upravljač se sam pomicao.

Opusti se, Dario. Sustav će se pobrinuti za vožnju.

Misli koje mu je sustav usadio u glavu su bile popraćene laganim spuštanjem vozačeva sjedala, namještanjem na Dariovu

PRIČA

omiljenu radio stanicu i otvaranjem prozora dovoljno da prohladni zrak ljetnog jutra ispunji unutrašnjost. Krenuli su na put iz podzemne garaže. Automobil je vozio savršeno. Savršeno je signalizirao, savršeno ubrzavao, savršeno kočio, pratio savršenu putanju. Kad je izašao na ulicu, Dario se već dovoljno ohrabrio da skine pogled s ceste i pogleda natrag prema staklenom dizalu što je neprimjetno gmizalo uz njegovu zgradu. Pozdravio je tužnim očima nebesku kočiju i požalio što ide na posao. Kad već neće ići na more ovoga ljeta, bolje bi mu bilo da je ostao doma u krevetu.

Prvih nekoliko kilometara Dario bi povremeno trznuo nogom da prikoči, ili bi se uhvatio za upravljač da izbjegne sudar. Vidio je sve druge vozače gdje čine isto. Učinili su mu se smiješnim, pa se malo opustio i konačno zavalio u polegnuto sjedalo koje mu je Safeway još ranije namjestio. Kilometri su protjecali bez većih zastoja, u zadivljujuće ujednačenom prometu. Ali ožiljak na čelu kojeg bi često nesvesno popipao, i meko tkivo na mjestu gdje mu je nekada završavalo desno krilo prsnog koša su ga tjerali da bdije nad proračunatim radnjama novog sustava. Stari i vječni biljezi koji nisu dopuštali Safewayu da radi svoj posao bez nadzora.

S radija je potihno zujalo:

“Želim sreću svima vama koji će ovoga jutra isprobati Safeway sustav ugrađen na naše prometnice. Ja sam jutros došao na posao biciklom. Što je sigurno, sigurno je. Za kraj putarnih vijesti ćemo se pridružiti tiskovnoj konferenciji voditelja projekta, gospodina Mikulića i ministra prometa Cukrića, dolje u Centru za prometnu sigurnost.”

“...i sva odricanja koja smo trpjeli će se isplatiti u životima naše djece. Ovakav neviđeni politički konsenzus se nije sreo u nas od kraja Drugog svjetskog rata...”

Safeway, što da ja radim?

Samo se opusti, Dario. Za vožnju ču se pobrinuti ja.

Dario se pokušao opustiti. Razmišljao je o tome kako je ova nesposobna vlast konačno uspjela napraviti nešto što funkcioniра. Razmišljao je o tome kako možda desete neće nikada ni biti.

“...novci u stranim tvrkama su bila nužda zbog našeg slabo obrazovanog kadra. Svaka kuna koja je prešla granicu će biti višestruko vraćena. Mi smo, od danas, zemlja s najsigurnijim prometnim sustavom na kontinentu...”

Kako se mijenjalo Dariovo raspoloženje, tako je automobil reagirao. Dok je razmišljao o poslu kojeg tog dana treba obaviti, Safeway je utisao radio i uspravio sjedalo. Kad je opet počeo razmišljati o prometu i sustavu, vratio ga je u početni položaj. Nakon prve popušene cigarete u automobilu posegnuo je rukom prema pepeljari, koja je već čekala otvorena i spremna da primi opušak.

“... i sve brojne žute stanice, “gljive”, kako ih nazivaju, koje su sagradene pored cesta su nužda. Ne smije nam se dogoditi da se signal izgubi poput onoga od mobitela. I djelić sekunde može uzrokovati nesreću katastrofalnih razmjera. Zato ne želim slušati prigovore o pretjerivanju u infrastrukturi, svaki nović je korisno utrošen. A sad, ako više nema pitanja, sve vas pozivam sa mnom i ministrom u kontrolnu sobu da vidimo kakva je trenutna statistika o prometnim nesrećama. Ima još jedno pitanje? Gospodin u zelenom kaputu. Izvorite!”

Dario je počeo sanjariti o dalekoj morskoj obali za kojom je tako čeznuo. Uhvatila ga je lagana nervозa. Posao ga je ovog ljeta sprječavao da se zaputi na more i uživa u svoja ritualna tri tjedna godišnjeg koja je mogao dobiti. Ljeto će brzo završiti. Morati će čekati još jednu godinu da malo uživa ispod borovih grana, dok ga more zaplijusika po bosim, tvrdim tabanima. Tamo u daljinu, pod planinom od bijelog kamena se stiskao bakin kućerak iz njegova djetinjstva, obojan svim slatkim uspomenama koje su iz djetinjstva nastavile rasti ka zreloj dobi. Neke uspomene bi rado izbrisao, ali nije se usudio ne razmišljati o njima. Sve su uspomene bile dio mehog tkiva njegove prošlosti, stalno izložene valovima zaborava. Bojao se da će mu djelomični zaborav razbiti slatko maštanje o moru koje ga je tjeralo da se pet puta tjedno otisne na nesigurne prometnice iz automobilske jame pod zgradom i krene zarađivati za još jednu sliku s mora, malo zreliju, blažih boja. Uzruga se. Stvarno bi želio otići malo na more ove godine.

“Gospodine Suriću, ne želim slušati o takvim tvrdnjama! Sustav očitavanja misli je ključni dio cijelog Safeway projekta! Omogućava najbolju komunikaciju između vozača i automobila.”

“Ali, gospodine Mikuliću, ako je sustav potpuno automatiziran, nije li vozač onda samo putnik? Dva cijela državna budžeta su u posljednjem desetljeću utučena u izgradnju

PRIČA

Safeway! Hoćete li reći da jednostavno utipkavanje mjesta odredišta najobičnijom tipkovnicom nije dovoljno?"

"Gospodine Suriću, ne promatrare širu sliku. Sustav Safeway ne služi samo za dolazak od točke A do točke B, već..."

"Gospodine Mikuliću, oprostite mi što opet upadam u riječ, ali iko sve ima pristup mislima koje sustav očita?"

"Molim?"

"Tko sve ima pristup tuđim mislima?"

"Tko sve ima pristup? Pa... vjerujem... neki tehničari iz Centra i... i neki analitičari iz Ministarstva i... Ministre Cukriću?"

Sayeway, koje sve misli čitaš?

Sve misli koje su nužne za sigurnu i pravilnu vožnju, Dario.

Da li čitaš sve misli?

Da.

I što radiš s njima?

Obrađujem ih i odabirem važne, a nevažne eliminiram i šaljem u Cetar.

Što će oni u Centru sa svim mojim mislima?

Sve se spremaju za slučaj kakvog kvara ili nesreće. Tada će se analizirati u sklopu istrage o kvaru ili nesreći.

Nesreći? Ne bi li ovaj sustav trebao biti potpuno siguran?

Nesreće se uvijek događaju, Dario.

I tko sve ima pristup mojim mislima?

Ne znam odgovor, Dario.

Automobil je prepoznao da je vozač uzrujan. Sunce je konačno pokorilo brdo i obasjalo šumu žutih *gljiva* poredanu uz cestu koja je tisućama putnika oko njega omogućivala sigurnu vožnju. Sustav je zatamnio stakla da ne bi previše svjetla smetalo uzrujanom vozaču. Prebacio je s radija na datoteku španjolske glazbe na akustičnoj gitari, jer je pročitao u Dariovim mislima da ga to opušta. Zatvorio je prozore da smanji buku, spustio sjedalo u ležeći položaj i postavio klimu na 26 stupnjeva. Osjetio je da ta temperatura najviše odgovara njegovu putniku, koji je tonuo u san.

Kad se Dario probudio, vrat mu je bio ukočen kao da je satima ležao na neudobnu ležaju. Ali to nije bilo moguće, jer mu je put na posao trajao samo sat vremena. Netko nevidljiv je još prebirao po napetim žicama gitare.

Koliko još? Jesmo li stigli?

Još tri minute, Dario. Baš sam se

spremao probuditi te.

Posvijetli prozore da mogu vidjeti gdje smo.

Naravno, Dario.

Kroz prozore je prodrlo snažno podnevno svjetlo. Krajolik je bio kamen. Povremene krpice zemlje se bile pokrivene suhom travom. U daljinu se do nebesa uzdizalo nekoliko stupova dima. Mediteranski ljetni požari. Spuštali su se s planine uskom, vijugavom cestom, obrubljenom kamenim stupićima s reflektirajućim površinama. Bilo je podne, pa stupići nisu svjetili. A kako bi i mogli kad je more pod njima toliko blještalo?

Te večeri je Safeway sustav zauvijek ugašen. Kraj je počeo kad su bijesni vozači razbacani po svim krajevima države, konačno pristigli tamo gdje su uistinu željeli pristići, počeli razbijati žute *gljive* posijane pored putova.

Dario se vratio doma autobusom, nakon što se par dana kupao na moru. Šef mu nije ništa prigovorio. On se vratio samo dan prije Darija iz svoje brvnare pored potoka.

Ministar Cukrić je uskoro postao premijer.

AKTUALNO

Predstavljamo: Udruga Torikawa (Dajana Šafinović)

Udruga promicatelja japanske kulture potekla je od Riječkog anime kluba s originalnim sjedištem u GKR Ogranak "Stribor".

Njeni članovi nakon 2 godine pokreću udrugu i nazivaju je udrugom Torikawa gdje šire svoje aspekte s anime-a i mangi na sve aspekte japanske umjetnosti i društvenog života, te interes fokusiraju i na tradicionalnu i na modernu stranu Japana.

Udruga Torikawa trenutno se okuplja ponedeljkom u 20h u Molekuli, te četvrtkom u 18h u Striboru. Program smo organizirali u 4 skupine: gledaloneće animea i japanskih filmova, seminari o japanskoj kulturi, učionice japanskog jezika, te razni interaktivni sadržaji poput radionica, igri, debata, kvizova, slusaonica japanske glazbe i dr.

Hanami piknik

Također organiziramo različite eventove, za sada smo imali Kawaii Tea party i Hanami piknik, a uskoro slijedi i Kowai Tea Party.

Trenutno imamo 60 redovitih i povremenih članova, od kojih barem 30 aktivno sudjeluje u programu.

Paljenje svijeća za Japan

RECENZIJA

Neki od članova Udruge Torikawa ponudili su kratke recenzije dražih im animea koje svima preporučuju.

Anime recenzija: *Air*

(Ivo Katnić/Byakislav)

Air

Tip: TV

Godina: 2005

Producenți: Kyoto Animation, Pony Canyon, TBS, ADV FilmsL, FUNimation EntertainmentL

Epizoda: 13

Žanr: Drama, Romance, Slice of Life, Supernatural

"Air"

Air počinje zapravo vrlo jednostavno, kao svaki moe/slice of life anime, sa bezbržnim glavnim likom i sramežljivom curom bez prijatelja, događaju se čudne magične stvari, vode lagani razgovori i sve zvuči poprilično generično. Ali opet, to je tako neodoljiva priča koju morate doživjeti.

Air će ili mrziti ili voljeti i to je savršen izbor za gledanje ako tražite sentimentalnu dramu. Yukito, glavni lik, dolazi u malo mjesto uz more te slučajno susreće Misuzu, pomalo usamljenu djevojčicu čija ce vas osobnost i dječja naivnost osvojiti odmah. No da stvar ne bi bila tako lepršava i lagana pojavljuje se stari mit o krilatoj, prokletoj djevojčici koja leti kroz nebo, djevojka koju Yukito žarko želi upoznati smatrajući to svojom sudbinom koju je naslijedio od svoje majke. Kako se radnja raspliće, otkrivamo nove stvari o toj djevojci, pravoj zadači od Yukita i Misuzinoj sudbini.

Art je predivan, iako će neki taj stariji stil (velike oči, sjajna kosa) smatrati odbojnim, meni je bio savršen za ovaj anime. Animacija je odlična, neke scene će vrtiti više puta čisto da uživate u trenutku (bio to dugi zalazak sunca, pogled u nebo ili daljinu). Što se tiče muzike isto nećete biti razočarani jer je taj OST uistinu pogodio u srž animea, učinio svaki trenutak vrijedan gledanja.

Air je stvarno nešto više od samih likova i radnje, ima nešto drugo što ga čini posebnim. Ne biste ga trebali propustiti =).

Anime recenzija: *Ergo Proxy*

(Dajana Šalinović/Filthy Victorian)

Ergo Proxy

Tip: TV

Godina: 2006.

Geneon Universal Entertainment, Manglobe, WOWOW, FUNimation Entertainment

Broj epizoda: 23

Žanr: Sci-Fi, Psihološki, Utopijski, Postapokaliptični

Trajanje: 25 minuta po epizodi

Ergo Proxy je definitivno anime koji iskače iz mnoštva, ima mnogo dobrih likova koji su savršeno okarakterizirani, te su svi njihovi postupci uvjetovani njihovom prošlošću, osim toga, konstantno se razvijaju tokom epizoda, učeći iz iskustva i pogrešaka. Likovi su prirodnji, stvarni, a ne neki uber kul heroji, što se najviše vidi u epizodi kada zapnu negde u pripizdini pa Vincent nikako ne može zapamtiti

RECENZIJA

ti da mora spustiti dasku od wc skoljke, a Re-I pak gubi živce zbog njegovih poderanih čarapa koje on stalno nosi. Glavni lik, Re-I daleko je od stereotipnih ženskih likova u animeima, i dalje je prikazana lijepom, inteligentnom i sposobnom, no istovremeno uvjerljivo realnom.

Već od prve epizode radnja je veoma zanimljiva, zbog čega je teško ne nastaviti ju gledati dalje.

Radnja animea smještena je u postapokaliptični svijet u kojem je čovječanstvo prisiljeno živjeti u izoliranim utopijskim gradovima kontroliranih od strane najviše vlasti. Svakog čovjeka prati i pomaže mu njegov osobni Autoreiv - android.

Radnja je smještena u grad Romdo, gdje Re-I, unuka jednog od namjesnika grada, istražuje slučaj Cogito virusa kojim su pogodjeni androidi, nakon čega uđu u stanje ludila i napadaju sve oko sebe, uključujući i svoje vlasnike. Još jedan od misterija su Proxy, s jednim od njih se glavni lik i susreće, te proširuje svoju potragu i istraživanja. Uskoro se u priču uključuje i imigrant Vincet Law kojeg vlast grada progoni, a koji se sam pokušava suočiti sa tajnama u vlastitom životu.

Intro animea savršeno oslikava nadolazeću atmosferu - Pjesma Kiri japanskog benda Monoral na engleskom jeziku te pomalo artistički isječci iz animea - daje nam naslutiti pasivnost kojom anime zrači. Pri tome mislim na onu pozitivnu pasivnost u scenama koja ako je dobro iskorištena, daje odličnu atmosferu. U ovome slučaju, iskorišten je njen pun potencijal i stvorena je nezaboravna atmosfera.

Ovaj anime unatoč tome uspijeva održati konstantnu napetost dajući nam pitanja, čije ćemo odgovore tek kasnije odgometnuti. Već od prve epizode radnja je veoma zanimljiva, zbog čega je teško ne nastaviti ga gledati dalje. Dobar dio settinga je postapokaliptični, uronjen u tamu i ništavilo kojom lutaju mnogi zanimljivi likovi koje će glavni protagonisti sresti.

Ergo Proxy nikako nije anime koji ćete gledati samo za razonodu, već će od vas tražiti da uključite mozak i razmislite o radnji i misterijama koji se u njoj kriju jer je

podsta kompleksan i krije puno više priča nego li se to u samome početku čini, užitak gledanja ovoga animea je u tome da se trudište shvatiti što se to zapravo događa u naizgled savršenom utopijskom gradu Romdo i koje sve tajne skriva. Ukratko mindfuck - pun iluzija, unutarnjih monologa glavnih likova, flash bac-kova, snova, te dramatičnih pojava Proxy-a.

Ono što mi se najviše svidjelo u animeu je ozračje koje je mračno i neobično, te savršeno nadopunjeno glazbom. Prezakon mi je bila spoznaja da su likovima davali imena prema osobama koje su stvarno postojale, najviše prema poznatim filozofima i psiholozima, npr. Derrida, Lacan, Husserl...

Animacija je veoma kvalitetna, a crtež netipičan, pogotovo samih likova, izgleda gotovo pa europski, što se odlično uklopi u cjelinu.

No kraj je bio malo prezbrzan, s obzirom na to da je tempo svih ostalih epizoda mnogo sporiji. Ali ipak mi se ne bi svidjelo da su ga rastegnuli na 5 epizoda, jedna epizoda više bila bi sasvim dovoljna, sve više je suvišno.

Dvije epizode su mi bile loše, ili jednostavno prečudne i mislim da bi bolje funkcionalo bez njih jer ne pridonose bogzna čemu - quiz show epizoda gdje su doslovce servirani svi odgovori ako tko nije pohvatao, te epizoda sa iritantnim likovima iz dječijih crtića i Pino, tu sam epizodu pogledala doslovce na fast forward.

No unatoč što ima tih par slabijih točaka, dobre strane ovog animea se itekako

"Ergo Proxy"

RECENZIJA

iskupljuju za to, te mu dajem ocjenu 10/10 i preporučam kao obavezni must see.

Anime recenzija: *FLCL*

(Nikola Babić)

FLCL

Tip: OVA

Godina: 2000.

Studio: Gainax, Production I.G

Trajanje: 6 epizoda, 25 min

FLCL ili Fooly Cooly, kako se izgovara, je kratak anime za kojeg su odgovorni ljudi studija Gainax koji su u među ostalome napravili Neon Genesis Evangelion i Tengen Toppa Gurren Lagann. Zato dolazi pitanje, je li FLCL jednako tako čudan i lud? Odgovor je jednostavan i zahtjeva samo jedan veliki potvrđujući "DA!". No, svejedno je nešto potpuno drugačije. Mnogo se stvari dogada u kratkom vremenskom intervalu i čini anime dinamičnim. Nakon što sam prvi put pogledao FLCL nisam mogao drugačije reagirati nego, "Što sam uopće gledao ova protekla dva sata?!"

Radnju FLCL-a je nešto teže odrediti jer je prepuna nasumice posloženih scena i radnja. Najjednostavnije za objasniti bi bilo prepričati ukratko prvu epizodu gdje susrećemo Naotu, dvanaestogodišnjeg dječaka, koji sjedi uz rijeku i razgovara s Mammim, sedamnaestogodišnjom bivšom curom njegovog brata. Ubrzo nakon toga dok su hodali mostom Naotu pregazi misteriozna žena na vespa skuteru, oživi ga zatim poljupcem te ga naknadno opali bass gitarom po glavi. Nakon što se Naota probudi u svojoj sobi shvati kako je misteriozna žena postala sluškinja njegovog oca. Tokom epizode Naoti na čelu izraste velika grba koja nakon nekog vreme-

na pukne i iz njegove glave izadu dva robota koja se bore do smrti od kojih jedan pobedi i nastavi pomagati u kućanskim poslovima. Glavna tema serije je odrastanje pojedinca i učenje pokazivanja svojih osjećaja.

Uz toliko pomiješanu radnju likovi su podjednako čudni. Glavni lik je Naota koji smatra kako je svaki dan ubočajen i da se ništa čudno ne događa u njihovom gradu. Ako smatra biti opaljen bass gitarom od misteriozne žene na vespa skuteru, izlaženje robova iz vlastite glave i veliko glaćalo kao medicinska tvrtka usred grada ubočajenim onda uredu. Naota je standardni dječak povučene naravi kojega događaji postepeno mijenjaju. Mamimi je s druge strane puno opuštenija i spontanija. Voli se družiti s Naotom jer ga vidi kao zamjenu za Naotinog brata koji ju je napustio (UPOZORENJE PEDOFILIA!). Glavna zvijezda anime-a je sigurno vespa žena zvana Haruko koja koristi Naotu za svoje ciljeve ali povlači cijelu komediju anime-a.

Ako ste upoznati djelima Gainaxa onda sigurno znate kako su animacije na visokoj razini. Kvaliteta animacija FLCL-a je također odlična. Svaka epizoda ima svoj određeni stil animacije tako da se dobiva dojam kako su sa puno toga eksperimentalni kako bi dobili željene scene. Ponekad su flashy animacije sa toplim tonom boja, ponekad su u stilu Evan-

"FLCL"

RECENZIJA

geliona dok postoji i kratka scena gdje se koristi South Park animacija.

Sountrack je jedan od najsvjetlijih točaka ovog animea. Japanska rock grupa The Pillows je omogućila jedan od najboljih soundtrackova koje sam ikad čuo u animeu (no ipak mi Cowboy Bebop soundtrack ostaje na prvom mjestu). The Pillows su poput japanske verzije Pixiesa s ugodnim alternativnim stilom. Gledajući FLCL imao sam osjećaj kao da gledam jedan duži odlično ukomponirani AMV.

FLCL je jedan od must-see animea. Nije sigurno da li će se svima svidjeti zbog brzog razvoja radnje koji malo otežava razumijevanje priče ali osim tih malih zamjerkki svejedno FLCL ima dovoljno pozitivnih strana. Dobar humor, prekrasne animacije, zakon mecha borbe, odličan soundtrack i scene za pamćenje čini FLCL jedan od najboljih animea studija Gainaxa iako je malo podcijenjen. Zbog toga uzmite ovaj kratak masterpiece i uvjerite se sami :D

Enjoy :)

Anime recenzija: *Neon Genesis Evangelion*

(Goran Gluščić/Acrodyn)

Neon Genesis Evangelion + End of Evangelion

Tip: TV + film

Godina: 1995-1996 (TV), 1997 (EoE)

Director: Hideaki Anno

Studio: Gainax

Episoda: 26

Žanr: Mecha, (post)apocalyptic, psychological drama

Prošla su možda dva mjeseca od kada sam pogledao Neon Genesis Evangelion I mislim da je tek sada vrijeme da napišem review. To je zbog toga što bi se u kraćem vremenu nakon gledanja sve svelo na "Ovo je najbolja stvar koju sam ikada gledao!" i slični komen-

tari pod ogromnim dojmom koji je ovaj anime ostavio na mene. Daleko od toga da se moje mišljenje nešto posebno promjenilo, ali možda će biti barem malo racionalnije.

NGE se zbiva naizgled na našem planetu u kojem su se desile neke stvari koje su ga drugačije oblikovale. 2000. godine desio se Second Impact što je zapravo bio velik potop. Ledenjaci na antartiku su se otopili i to je potpolno većinu svijeta i uveliko razrijedilo broj ljudi na svijetu. Nakon toga događaja čovječanstvu treba 10 godina da se vrati na svojim stariim načinima, ali zajedno sa time dolaze i spoznaje o misterioznim stvorenjima Angelima koji se neorganizirano kreću prema novoosnovanom gradu zvanom Tokyo-3 koji nije običan grad već grad utvrda sa maksimalnim sigurnosnim spravama i cijelim podzmenim sustavom.

No usprkos svom naoružanju jedino oružje protiv angela su genetički stvoreni umjetni ljudi, androidi, zvani Evangelioni. Njima mogu upravljati samo određena djeca. Što se toga tiče, u animeu je sve dobro objašnjeno zašto baš djeca moraju upravljati, a ja to sada neću napraviti jer tu sam da napišem review, a ne udžbenik!

Još jedna zanimljiva stvar koju želim spomenuti u vezi evangeliona je da se pilot spaja sa njima na malo drugačiji način nego što je to inače. Razlika od ostalih mech animea u ovom slučaju je da Evangelion radi za pilota puno više nego što se to inače vidi u mech animeima. Isto tako pilot osjeća svaku ozlijedu na evangelionu te u konačnici to dolazi do psiholoških problema većine pilota u ovom animeu.

Ovo je bilo više prepričavanje osnovne radnje, a sada da se dotaknem malo likova i svojih mišljenja.

Ono što ja najviše volim kod ovog animea su njegovi likovi, a upravo to je stvar zbog kojeg mnogi ljudi ne vole ovaj anime! Naime, glavni lik, imena Shinji Ikari, je vrlo emocionalna osoba sa mnogim velikim problemima koji ga muče tokom animea te se anime više orijentira na te probleme i njegovo psihološko stanje, nego na samu priču o mechama i angelima. Shinji zbilja ima veće problema nego što imaju neki anime likovi, ali prepostavljam da neki ljudi jednostavno ne podnose gledati klinicu kako se bori protiv svojih problema te

RECENZIJA

protiv straha da se suoči sa njima. Vjerojatno kada neka osoba uđe u Evangelion u srži oče-kuje upravo mnogo borbi, ogromne mechove i samo besmislenu zabavu. Takva osoba će si gurno biti razočarana ovim djelom jer se ono svudu ponajviše na psihologiju glavnih likova, njihove probleme koju su vrlo stvarni te njihov prolazak kroz život u uvjetima u kojima se nalaze.

Mogao bi o likovima ovog animea napisati seminar, ali pošto želim ipak što kraće sažeti sve smatram da je dovoljno ovoliko o Shinjiiju. Osobi koju ćete ili obožavati, kao ja, ili mrziti kao većina. No ako na njega gledate kao jednog od rijetkih realističnih likova sa stvarno zanimljivim problemima, mislim da biste se mogli naći u mom kampu. =)

Dvije godine nakon završetka NGE izlazi End of Evangelion koji zaključava radnju ovog animea. Zadnje dvije epizode animea donijele su mnogo kontroverzi oko kraja te je mnogo fanova htjelo kompletnejji i zaokruženiji kraj. End of Evangelion je odgovor upravo na

želju fanova, iako je diskutibilno koliko su fanovi htjeli nešto takvo. EoE je taj koji je zburnio gledaoce Evangeliona diljem svijeta te stvorio još više kontroverze od samog TV kraja. Po mome mišljenju EoE je remek djelo I ja ga ni ne mogu drugačije gledati. Ovdje je nastao korač koji ni jedan anime prije nije napravio te je to jedan od ključnih razloga zašto je ovaj anime meni jedan od najdražih. Ovo je umjetnost koju se treba gledati, proučavati i naći svoje viđenje i ono što nam predstavlja. Ako želite nešto linearno i lako shvatljivo, nažalost ovaj film definitivno nije za vas.

“Neon Genesis Evangelion”

PRIČA

Sladostrašće

(Danijel Bogdanović)

- Majko, mogu li i ja to raditi?

Drhti pod njegovim poljupcima, pod dodirima njegovih dlanova koji ju neumorno istražuju, igraju se s grotlom njezina vulkana. Zarobio ju se svojim golemlim tijelom, vrelim od napora i užitka istovremeno, i nikako se ne bi mogla izvući i kad bi željela. Njezine noge obgrli su ga oko kukova, pomicu se s njima, naredujući im kako će se kretati, osjećajući njegove mišice koji se napinju i opuštaju, napinju i opuštaju. Njegov znoj je njezin znoj, njegov dah njezin. Uzdiše čas glasno, čas tiho, poput stroja koji je postao svjestan sebe i svoga zadatka. Načas otvori oči, izvlačeći se iz svijeta u kome joj svaki korak po memljivoj travi pruža neopisiv užitak, načas pogleda svoga ljubavnika, njegove sklopiljene oči, raširene nosnice kojima upija svaki njezin feromon u kojem se ljepljiv zrak kupa, kap slatkog znoja koja se otkida s njegova čela i stapa s njezinim grudima. A tada ih zatvara, vraća se u svoju sladostransnu zemlju i potreći niz travu, sklizne niz nju prema onom jezercu ispunjenom topлом gustom tekućinom koja joj napinje svaki mišić u tijelu, koja ju tjera da se kreće i izvija, grči i upija svaku kap te posebne tekućine, koja ju tjera da se potpuno prepusti, preda se ne pitajući se što bi joj se moglo dogoditi. Jer tada ništa nije bitno osim tih nekoliko kapi, osim osjećaja slasti koji joj mili tik ispod kože, poput zmijica što ju šakljuju sitnim račvastim jezicima. Ona rukama zgrabi ljubavnika, ne pušta ga sa sebe, privija se uz njega i ne pušta ga, dok temperatura raste i raste, a stakla se zamagljuju. U zanosu, ona zabija dlan u staklo, oslanja ga o malen dlan s druge strane stakla, kao da ga želi dodirnuti.

Dječak koji netremice promatra igru odraslih polagano sklanja ruku sa stakla. Dvoje ljubavnika u staklenoj kabini, zadubljeni u svojoj strasti, ne primijećuju ga. Žena naglo odvaja dlan sa dječakova i vraća ga na ljubavnika, grebući ga po leđima. Zabacuje glavu, a dječak s druge strane stakla svoju potišteno spušta.

Okreće se od stakla i odlazi.

- Ne, Tomisl, ne možeš to raditi! Opet si bio u Košnici? Koliko puta sam ti rekla da nemaš tamo što tražiti?

- Ali, Ale će to raditi! Pričao mi je da je

već vježbao!

- Ne zanima me Ale. *Ti* si mi sin i radit ćeš kako ti ja kažem!

- Ali, mama...

- Ne zanima me!

Tomisl duboko uzdahne –onako kako samo djeca znaju – i vrati se u svoju sobu. Turobno se baci na Spavajkrevet, a ovaj odmah počne isparavati endorfin i ciproteron. U uglu sobe stajala je velika, gumena svjetloplava škrinja na kojoj je slovima nalik na slatkiše pisalo *Nikadpuna*. Čim je dječak legao, Nikadpuna se pomakne i uvijajući gumeno tijelo, dogeđa se do Spavajkreveta.

- Hoćemo se igrati? - prozbori glas identičan Tomisllovom.

- Neću - odgovori Tomisl sa suzama u glasu. Glavu je zagnjurio u jastuk. Spavajkrevet pojača isparavanje. - Mama mi ne da da radim Sladostrašće. A Ale smije! Njegovi mama i tata mu daju.

- Hoćemo se igrati? - ponovi Nikadpuna. Tomisl je šutio, polako dišući, udrušući. Pa prozbori, malo čvršćim glasom: - Ale je već vježbao Sladostrašće i to sa *pravom* curom! Rekao mi je.

Nekoliko trenutaka prostorijom je vladala tišina. Tada Nikadpuna upita: - Hoćemo se igrati?

Tomisl se okreće i pogleda Nikadpunu. Ona otvori gumeni poklopac, prezentirajući pregršt igračaka natrpanih u trbušu. Dječak još dvaput duboko udahne, pa se nasmiješi.

- Može! Igrat ćemo se Sladostrašća!

Nikadpuna se približi njegovoj ispruženoj ruci i on s njene površine zgrabi dvije dvadesecimetarske lutke, obje nage. Nikadpuna zatvari poklopac, istegne se i preobrazi ga u ravnu površinu s izbočenjem koje je predstavljalo krevet. Tomisl položi na krevet Lutkožensku, potom na nju Lutkomuškog. Lutke se zgrabe svojim malenim ručicama, počnu se trljati jedna o drugu i proizvoditi visoke, sitne strasne zvukove.

- Sad ti lezi dolje - reče Lutkomuškom, - a ti kleknik pokraj njega.

Bez pitanja, lutke ga poslušaju.

Tiho dahće, trbušni mišići mu se napinju, opuštaju u grozničavom ritmu. Rukama je čvrsto zgrabio platu i ne pušta ju, jer ako bi to učinio... bolje je ne misliti o tome. Ona se giba duboko dolje, ispod njegovoga vrata, ispod trbuha, ispod pupka, giba se na onaj predivan način koji mu šalje neprastane vojske

PRIČA

trnaca kroz tijelo, koji ga tjera stiskati zube kako ne bi vršnuo od užitka. Ona ga pogleda – tek na tren – i njegovo tijelo protrese još jači val struje. Izvija leđa i prije nego se utopi u ekstazi, povlači ju gore, na sebe. Kosa joj je mokra od znoja i to mu se svida. Njene oči, njen pogled mu se svida. Pogled koji govori da ništa nije bitno osim njih dvoje, cijeli svijet je samo odraz u zrcalu koje je prekriveno platom i ne možeš ga vidjeti. Samo njih dvoje, njihove oči, njihova tijela, ruke i znoj. Samo gustoća koja ih obavija, ljepljiva, mirisna, obuzimajuća gustoća. Nebitno je staklo koje ih okružuje, nebitan je dječak koji stoji s druge strane i gleda ih – sve je to prekriveno platom. Sve je to samo blago strujanje nekog dalekog svijeta za kojega znači da postoji, ali ga ne osjećaš. Nitи njega, niti njih.

Njih.

Tomisl makne pogled s njih, s ljubavnika, pogleda si šake koje su do maloprije bile čvrsto stisnute, nokti urezani u dlanove. *Zašto će Ale to smjeti raditi, a ja ne? I zašto svi to smiju raditi, a ja ne?*

Oči ga na tren zapeku, ali si ne dopusti zaplakati. Ne na ovome mjestu. Ne tu gdje se radi Sladostrašće. Odmakne se od stakla, od zamagljenih ljubavnika i pogleda ulijevo. Drugo staklo. Drugi ljubavnici. Ovi malo stariji od prethodnih. Ona stoji naslonjena na staklenu barjeru, on kleći pred njom i radi joj Sladostrašće. Njeni vratni mišići su napeti do granice pucanja. Staklo do njih – dvije žene, promatraju se i nježno si dodiruju tijela, kao da se boje, kao lisica koja se oprezno približava mesu zataknutom u zamku, svjesna da bi joj se moglo dogoditi nešto loše, ali nedovoljno jaka da se odupre zovu hrane. Staklo do njih – tri osobe, zgužvane u zaparenu kuglu, uviđaju se i miču, uzdišu, bez imalo srama izvikuju prljave riječi. Zar je bitno čuje li ih netko? Zar je to bitno kada radiš Sladostrašće? Iza njih, žena koja divlje skače po nekome na podu. Tomisl zna da je to žena jer vidi kako joj se njisu... Iza njih, dvije osobe čija su tijela vidljiva samo kao sjene pod stakлом obilivenim znojem i parom strasti. Iza njih još ljudi, još parova, još neparova, iza njih stotine staklenih kabina, poredanih jedna uz drugu, jedna iznad druge, jedna ispod druge, poput pčelinje košnice. Pružaju se na sve strane, okružuju čitavu prostoriju, golemu Košnicu, veću od Tomisllove kuće. Ljudi koji rade Sladostrašće su zidovi Košnice, zidovi koji uzdišu i stenu, koji se miču, koji si pružaju užitke, sebi samima, ili

partnerima ili grupama ljudi. Svi su ovdje zaokupljeni jednim, istim, vrelim i neopisivo slatkim...

- Sladostrašće, a?

Tomisl se okrene. Velika metalna kugla koja je lebjdela iza njega, imala je na desetke otvora po sebi – desetke ruku – i glavu pročelavoga, sijedog brkonje, izboranoga čela i svjetlosmedih očiju.

- Fina stvar, a?

Tomisl slegne ramenima. - Je. Mama mi ne da da ja to radim.

Kugla s ljudskom glavom se zagleda na trenutak u dječaka, pa reče: - Nije svaka stvar za svakog čovjeka. Ja ti nadgledam ovo mjesto već trideset godina i ni jednom mi nije palo na pamet raditi te stvari. Ima drugih stvari...

- Neću ja druge stvari! - vikne Tomisl. Nekoliko ljudi koji su također promatrali igrice ljubavnika u kabinama pogleda dječaka, pa se vrate onome što je ipak zanimljivije.

- Ja hoću Sladostrašće! Ale je to već radio! Zašto ja ne mogu?

- Tko je Ale? - upita robot-glava. - Onaj klinac što nekad dode s tobom, a?

- Da. On je star kao ja i smije to raditi. Mama i tata mu dopuštaju. - Tomisl pogleda robot-glavu. - Jel to zato što je moj tata umro?

Oči mu se ispuñe suzama. Robot-glava ga je gledao, dvojeći što učiniti. U posljednje vrijeme sve češće vidi Tomisla ovđje, iako zna da mu majka to ne odobrava. I svaki put pogled mu sve više tone kad odlazi. Robot-glava gotovo može vidjeti kako, kad god se Tomisl pokunjeno vraća kući, pucaju balon za balonom ispunjeni njegovim snovima i željama. Ali što jedan običan nadzornik tu može učiniti? Tomisl nije prvo dijete koje je cmizdrilo u Košnici. Uvijek ih je bilo, uvijek će ih biti. Jedino što se tu može učiniti je...

Robot-glava izvuče dvije ruke i zagrli uplakanog dječaka, dok su svugdje oko njih tisuće ljudi nesmiljeno vodile ljubav.

Tomisl se igrao u svojoj sobi – Nikadpuna je od svoga poklopca načinila sletnu pistu s malim svjetloplavim stablima uokolo nje, na kojoj je ležala Lutkoženska, a Lutkomuški je poput aviona slijetao na nju, pa uzlijetao, koristeći se pogonom Tomisllove ruke – kad je ušao Ale.

- Šta radiš? - upita i baci se na Spavajkrevet.

- Igram se Sladostrašća.

- Aj dodi sa mnom da ti pokažem nešto.

PRIČA

Tomisl ga pogleda. Izraz Aleovog lica je natjerao Tomisla da bez razmišljanja ostavi lutke na Spavajkrevetu i izjuri za prijateljem iz sobe. Čim su se vrata zatvorila, Lutkoženska ustane i protegne se, držeći se sitnim ručicama za križa.

- Ubijaju me leđa! - zacvrči. - Zašto sam uvijek ja na podu?

Lutkomuški joj pride, i počne joj masirati ramena. - Čuj, ako hoćeš, mogu ja malo ležati, a ti...

- Ma daj, goni se! - cikne Lutkoženska i skoči s kreveta u Nikadpunu. - Po cijele dane Tomisl te tjeran da radiš Sladostraše i još bi to radio i kad ga nema? Ti si *ugrožen!*

Lutkomuški slegne malenim ramenima. - A što mogu kad sam stvoren za to?

Lutke ne dišu, pa Lutkoženska samo sitno zašišti, oponašajući zvuk uzdaha. - E, gdje su ona vremena kad lutke nisu imale spolne organe?

Ale je proveo Tomisla pokraj škole, pa pored bolnice i pošte, ne prestajući trčati. Čim su prošli botanički vrt, skrenuo je u usku uličicu, natrpanu cijevima, kablovima i zapetljanim metalnim konstrukcijama koje su sve to držale na okupu.

- Ovo mi je pokazao jedan čovjek kad sam bio na vježbama za Sladostraše - rekao je, pentrajući se medu kramom.

Negdje nasred uličice, Ale se zaustavi i provuče između dvije uvinute cijevi. Otvori malena metalna vrata koja su bila skrivena na podu pod cijevima i počne se spuštati ljestvama u kvadratnu rupu.

- Kud to vodi? - upita Tomisl. Srce mu je udaralo brže nego kad bi gledao ljubavnike zaludene svojim igrama. Ovim uličicama inače se kreću samo ljudi koji održavaju grad. Djeca ne bi smjela hodati medu cijevima. Opasno je, kažu.

- Ispod - odgovori Ale i glava mu nestane u rupi. Tomisl se brzo spusti za njim. Okno je bilo duboko i baš kad je Tomisl osjetio prve ubode klaustrofobije, Ale ispod njega vikne: - Evo nas!

Našli su se u metalnom tunelu, čiji su se zidovi sastojali od stotina cijevi, rešetki i kojekakvih šipki. Tomisl je pretpostavljao da bi to trebala biti kanalizacija, ali nigdje nije video nikakvu otpadnu vodu. Ale potrci, Tomisl za njim.

Jedan za drugim nizali su se hodnici koji su Tomisl izgledali potpuno jednako, ali Ale je

očito znao kamo treba ići i Tomisl osjeti ubod ljubomore. Da on vježba Sladostraše, i on bi poznavao ove tunele. Ali njegova ljubomore se u trenu raspršila kad su se provukli između nekih mokrih cijevi i našli se u visokoj prostoriji, oskudno osvijetljenoj, ispunjenoj stotinama odjevenih i razodjevenih ljudi koji su se muvali uokolo, međusobno razgovarajući.

Ale klekne iza jedne cijevi. - Nemoj da te vide - šapne Tomisl koji je otvorenih usta buljio u prizor. Oblio ga je snažan osjećaj *déjà vu-a* iako nikada nije bio ovdje. Ili, zapravo...

Prostorija je bila prstenastog oblika, unutarnji zid prstena sazdan od stotina malenih kabina poredanih jedna pored druge i jedna iznad druge, poput... gotovo poput...

Tomisl pogleda Alea. - Što je ovo...?

Ale se nasmiješi. - Tiše malo. To je ono što nam odrasli ne žele reći. Ovako izgleda Košnica s druge strane. Ono što ne vidimo kad smo iza stakla.

Ljudi su se vrzimali uokolo, neki dolazeći, drugi odlažeći iz prostorije. One koji su dolazili, ljudi u zelenkastim uniformama su rasporedivali po kabinama. Kad bi se popeli do svoje kabine, svlačili su odjeću i čavrili dok im je službenik u uniformi na gola tijela stavljao nešto što Tomisl nije mogao vidjeti. Zatim su ljubavnici ulazili u kabinu i zatvarali vrata za sobom. Onima što su izazili iz kabina, službenici su također nešto prtljali po tijelu, a zatim su ovi iscrpljeno silazili dolje, šutke i tmurno i nestajali iza metalne pregrade. Nikome, čini se, nije ni najmanje smetala golotinja.

- Šta to oni... rade? - upita Tomisl, zgranuto gledajući gola tijela na sve strane. Dok bi promatrao ljude kako rade Sladostraše, sva čula su mu bila zaokupljena onime što se događa. Svijeta oko njega tada ne bi bilo – samo mirisi, zvukovi i njihove kretnje. Ritam. Ali sada, kad vidi sve te ljude ovakve... gole, kako se iscrpljeno vuku, bez da itko obraća pažnju na njih... sve to izgleda nekako tužno.

- Pa, *rade* - odgovori Ale. - To ti je pravo Sladostraše. Tako to izgleda iza kulisa.

Tomisl ga pogleda. - Ne razumijem...

Ale se nasmiješi. - Što ti misliš, *zašto* se Sladostraše radi?

Tomisl slegne ramenima. Slika stotina ljudi u klinču proleti mu glavom. Desetaka ljudi koji ih očarano promatraju u Košnici. - Zato što vole to raditi. Zato da ih mi možemo gledati. Da i mi to jednog dana radimo. Ne znam. Dobivaju novce za to. Zašto ti to hoćeš raditi?

PRIČA

- To im je posao, Tomisl.
- Pa da. Dobiju novce za to...
- Ne razumiješ me - reče Ale. - To im je posao. Sladostrašće se ne radi zbog užitka.

Tomisl pogleda prijatelja. - Nego?

Iz jedne od kabina izašlo je dvoje znojnih tijela iz kojih se dizala para. Čim je uniformirani službenik završio s prtljanjem po njima, par se počeo svadati. Žena je vikala kako mrzi kad ju grize. On je slegnuo ramenima. - Ja tu ne mogu ništa. Ja tako radim.

Ona bijesno siđe dolje i gola odmaršira do čovjeka s nekom metalnom kutijom u rukama oko kojega je desetak mahom nagih ljudi stajalo i obraćalo mu se.

- Dosta mi je onog idiota! - vikala je. - Hoću raditi s nekim drugim!

- Ne može, Asmina - odgovori joj čovjek, buljeći u kutiju. - Po rasporedu, ovaj tjedan ti je partner Branim.

- Oni ti to rade - prošapće Ale prijatelju, - zato da bi se brod mogao kretati.

Spavajkrevet je isparavao male doze melatonina i ciproterona, pokušavajući uspavati Tomisla, ali nije mu uspijevalo. Dječak je ležao s rukama pod glavom, buljeći u strop. Slike današnjeg dana i mjesta na koje ga je Ale odveo nisu mu izlazile iz glave. *Da bi se brod mogao kretati...*

Nije mu bilo jasno kako to Sladostrašće pokreće brod, ali znao je tko bi o tome mogao imati pojma...

- Mama! - zazvao je kad se vratila s posla. - Mama, zašto ljudi rade Sladostrašće?

Ona razdraženo puhne. - Opet to? Pa dobro, jes razmišlaš ti o ičemu drugom?

- Da, ali Ale...

- Ale? Nisi valjda opet bio s njim u Košnici?

Tomisl odjednom ostane suha grla. Sve riječi, sva mudra pitanja koja joj je htio postaviti, stjerati ju uza zid govoreći kako zna da je Sladostrašće samo laž, sve se to zaglavilo negdje u njegovu ždrjelju. Majka je buljila u njega, šuteći, kao da su joj se riječi i samoj zagrcnule u grlu. Neće moći dugo izdržati taj pogled. Ako se uskoro nešto ne dogodi, zaplakat će i to je onda to. Neće više smoci hrabrosti pitati ju o Sladostrašću. A možda više neće moći smoci hrabrosti niti za odlazak u Košnicu. Majke imaju tu moć u sebi. Reći će Aleu da ga Sladostrašće više ne zanima...

Samo što to nije istina! Sada ga zanima više nego ikada!

Dok su se njegove male misli previrale u njegovoj maloj glavi, majka promrmlja: - Ne mogu više... - i izadje iz sobe. Tomisl se nije pomaknuo, pogledom i dalje bušeći pod. Kad se vratila, izgledala je kao da se njihov sukob nije dogodilo. Stavila mu je ruku na rame. - Tomisl, dušo, zašto se ne igras malo?

Pogledao ju je. - Ja... dobro.

I otišao u sobu. Nikadpuna je već stajala uz Spavajkrevet, poklopac otvoren. Lutkoženska i Lutkomuški su sjedili na vrhu hrpe igračaka, promatrajući dječaka kako liježe na Spavajkrevet koji je odmah počeo isparavati feromone. Lutkoženska skoči na krevet i popne se na dječakov trbu. Zaciči: - Ja bih radila Sladostrašće.

- Ne da mi se - promrmlja Tomisl. - Neću se više toga igrati. Hoću to raditi *zapravo*.

Lutkoženska sjedne u indijanski položaj i Tomisl si nije mogao pomoći. Njezino sitno tijelo nije se ni po čemu razlikovalo od tijela žena u Košnici. Stotinu puta je tjerao te lutke da simuliraju Sladostrašće i nikada na njih nije gledao kao na nešto drugo osim na igračke. Ali, sad... kao da se nešto promjenilo... njezino sitno obnaženo tijelo...

Možda zato što je video što Sladostrašće *zapravo* jest...

Lutkoženska zavrči: - Ako hoćeš, možemo to raditi ja i ti.

Lutkomuški u Nikadpunoj vikne: - Ej, ne može! *Ja* to radim s tobom!

- Ti si mi dosadio. Hoću to raditi s njim. - Pogleda ga. Oči su joj bile sitne, jedva veće od točkica, ali Tomisl je u njima video neki sjaj... osjetio je trnce u tijelu, neki čudan osjećaj kojega nikada do tada nije osjetio. Nešto drhtavo i meko.

- Ja... mislim... ja ne znam... - promuca. - Ne smijem... valjda...

- Mama ti je rekla da ne smiješ ići u Košnicu - reče mu Lutkoženska, ustajući. Kretala se prema dolje, prema dnu njegova trbuha. Drhtavilo je bivalo sve jače. - Nije ništa rekla za tvoru sobu.

- Ali - promuca dječak, nemoćan se pokrenuti. - Ne znam... ti si lutka, mala si...

- Bez brige - zavrči ona, objema rukama mu povlačeći zatvarač na hlačama. - Vrlo sam fleksibilna.

Tomisl zbumjeno pogleda Lutkomuškog. I dalje je sjedio u Nikadpunoj, ali ovoga puta, umjesto pokušaja sprječavanja onoga što će se dogoditi, samo je podigao palac i nasmiješio se Tomislu.

PRIČA

- Ti samo lezi i sklopi oči - reče Lutkoženska, - i pusti me da se zabavljam. Hajde, sklopi oči.

Dječak ju posluša i prije nego je lutka do kraja otkopčala njegove hlače, Tomisl zaspje. Spavajkrevet istoga trena prestane isparavati kloroform.

Otvori oči. Nad njim, čovjek u sivoj togi. Tomisl prestrašeno uzdahne i pokuša ustati, ali bio je preslab. Čovjek u togi ga dodatno rukom potakne da legne. Nježno, ali ne bez snage.

- Nema bježanja, momče. - Glas mu je bio visok, pomalo feminiziran, ali Tomisl se svejedno odlučio ne micati. Pogleda oko sebe. Ležao je u prostoriji visokoga, rebrastog kupolastog svoda, čiji su zidovi bili načinkani sličama ljudi mahom u klečećim pozama, sklopjenih dlanova, zagledanih u svjetlucave stilizirane oblake nad njima.

- Što je ovo? - upita Tomisl. - Gdje sam? Gdje je mama?

Čovjek u togi sjedne na krevet. - Pitao si majku zašto se radi Sladostrašće...

- Znam zašto se radi, video sam ljude iza Košnice. Da se brod može kretati. Ko ste vi? Gdje mi je mama?

Čovjek podigne obrve. - O, tako dakle, video si ih? Onda te sigurno zanima na koji način kopulacija utječe na kretanje broda, je li? Vidiš, momče, radi se isključivo o energiji i pretvaranju jednog oblika energije u drugi. Nema tu puno filozofije. Kopulacijom nastaju ogromne količine toplinske energije, koja se onda iz Košnice odvodi do pogonskih sustava i napaja motore i tako pokreće brod. Vrlo obnovljiv izvor energije, a zauzima onoliko prostora koliko ima ljudi na brodu. Ne trebaju ti spremnici za kojekakva goriva, ne treba ti ništa. Samo ljudi.

Tomisl nije razumio sve što je čovjek rekao, nije ga bilo ni briga. Želio je samo znati:

- Gdje mi je mama? Kakvo je ovo mjesto?

- Mama ti se vratala kući kad te donijela.

Tomisl se uspravi u krevetu. - Ona me donijela tu? Zašto?

Čovjek u togi uzdahne, pa opet sjedne pored Tomisla. - Žnaš li što sam ja?

- Što? Pa čovjek.

- Da, ali što radim? Čime se bavim?

Tomisl ga je zbunjeno gledao. Čovjek je bio mršav, pročeljav, velikih očiju. Oko vrata je imao tanku bijelu traku. Mirisao je na nešto zagušljivo. Dječak slegne ramenima.

- Ja sam svećenik, Tomisl. Jesi se ikad

zapitao kamo ovaj brod uopće ide? Zašto smo u svemiru?

Dječak odmahne gladom. Svećenik uzdahne i protrlja sljepoočnice. - Da, najlakše je kupiti inhibitore i nadati se da će neki glupi krevet suzbiti seksualnu želju... a ja neka onda u par dana obavim ono za što te ona trebala pripremati cijelo djetinjstvo...

- Jel vi to pričate o mojoj mami? - Tomisl je bio istovremeno zbunen i razdražen. Ni dalje mu nije bilo jasno zašto se ovdje nalazi, ali shvatio je da njegova mama i ovaj čovjek imaju prste u tome. I to mu se nije nimalo svidalo.

Svećenik ga pogleda. - Tomisl, ovo si trebao znati odavno. Ja sam ti otac, Tomisl.

Dječak otvori usta, zatrepcе. - Niste. On je umro kad sam se rodio.

- Jesam. Sladostrašće je samo pogon ovoga broda. A pogon mu treba kako bismo množili i širili vjeru, momče. Žnaš li koliko je planeta u svemiru čiji stanovnici nisu upoznati s Rječju Gospodnjom? Na Zemlji su misionari obavili svoj posao. Vrijem je da to učinimo i u svemiru. Tvoja majka ti je trebala reći tko sam ja, trebala te pripremati za tvoje buduće zanimanje. Umjesto toga, kupila ti je Spavajkrevet misleći da će on obaviti cijeli posao. Čini mi se da ona ni sama nije bila načisto želi li da postane svećenik ili... ono drugo. Ne bih se čudio da te na neki suptilan način još i učila Sladostrašće...

- Ja... ja neću biti svećenik! - vikne Tomisl. Još uvijek mu nije bilo jasno o čemu to ovaj čovjek govori, ali znao je da nije dobro. Nikako ne može biti dobro. Ne za njega.

- Ne odlučuješ ti o tome, momče. Takva su pravila na bordu. Moj otac je bio svećenik, njegov otac, njegov i tako sve do prvih ljudi na brodu. Isto kao što ćeš i ti napraviti sina kad dođe vrijeme koji će postati svećenik. Tako to ide ovdje.

Suze su nahrupile u Tomislove oči. Brada mu zadrhće. - Ja... hoću biti kao Ale...

- Zašto želiš biti jedan od tih... ljudi? - nasmije se svećenik i ustane. - Oni su samo sirovina ovog broda, momče! Kažeš da si video kako izgleda Košnica s druge strane, užitak je kratkotrajan, iza njega ostaju samo umor i iscrpljenost. Zar želiš cijeli svoj život biti takav? A ovdje te čekaju novi svjetovi, nove avanture! Tomisl, pokrštavat ćeš čitave svjetove! To je pravo i jedino Sladostrašće!

- Ja... želim... - procvili dječak i rasplače se. Svećenik ga zbunjeno pogleda. Eh, djeca.

PRIČA

On je u njegovim godinama već mogao izrecitirati Stari zavjet, a ovaj tu još razmišlja o efemerijsama i prizemnim emocijama. Ali, što ćeš? Tomisl nije prvo dijete koje je emizdrilo u Crkvi. Uvijek ih je bilo, uvijek će ih biti. Jedino što se tu može učiniti je...

Svećenik pride krevetu i zagrlj uplakanog dječaka, dok su se svugdje oko njih tisuće ljudi nesmiljeno molile.

Sedam smrtnih grehova (Božidar Karličić)

Postoje razni oblici verovanja. Alhemičari su vekovima verovali u mogućnost pretvaranja olova u zlato i konačno je potvrđeno da su bili u pravu: napravljena je Mašina koja olovo pretvara u zlato.

Šta više, Mašina pretvara materiju iz bilo kog u željeni oblik. Tako se iz dubreta može dobiti najukusnija i najzdravija hrana, otpadni gasovi se mogu pretvoriti u gorivo, otrov u lek... Država je pokušavala po svaku cenu da Mašina ostane apsolutna tajna znajući kakve sve prednosti i opasnosti može doneti. Ali naučnici nisu želeti da ne dobiju priznanje (gordost) za najveći pronalazak u istoriji čovečenstva pa su napravili Mašinu bez znanja Države. Tom Mašinom su pravili nove i vrlo brzo su Mašine postale prisutne širom planete. Dobivši Mašinu - jer bilo kakva kupovina više nije imala nikakvog smisla, ljudi bi napravili velike količine zlata, dragog kamenja (srebroljublje) i svega drugog što je u dotadašnjem životu predstavljalo sigurnost. Iako je takav postupak potpuno nelogičan sada kada je imao sve što poželeti, izgleda da čovek ne može da se osloboodi želje za gomilanjem blaga. Pošto novac više nije predstavljao nikakvo merilo, ljudi su, da bi bili na bilo koji način značajniji od drugih, pomoću Mašine telo oblikovali prema svojim željama. Sada su svi bili najlepši, najjači... i niko nije mogao naći odgovarajućeg partnera. Naravno da je rešenje opet bilo u Mašini – ljudi bi napravili biće svojih snova ali bez ikakvih intelektualnih mogućnosti tako da su mogli ispunjavati seksualne fantazije bez ikakvih ograničenja (razvrat). Obzirom da im novac više nije bio potreban, ljudi više nisu želeti da se bave bilo kakvim poslom i ubrzo su prestala sa radom sva preduzeća i institucije. To uglavnom nije bio problem pošto su ljudi

sami mogli napraviti sve što im je potrebno, sami su uklanjali nepotrebne stvari, sami se lečili... Konstruisana je dovoljno velika Mašina koja je mogla čitavu kuću da napravi. Ali nije više bilo nikoga ko je mogao sprečiti konflikte među ljudima pa su stare razmirice buknule do neverovatnih razmera (gnev), ne retko se završavajući fatalnim ishodom (ubistvo). Srećom, kako brzo je gnev narastao još je brže splasnuo i jedino što ih je još zanimalo bilo je neprestano proždiranje egzotične hrane, ispijanje, nekada najskupljih, alkoholnih pića, drogiranje (lakomost, pijanstvo)... Postali su toliko bezvoljni da im je i "hranjenje" Mašine postao problem. Bilo im je isuviše teško da odu u dvorište, iskopaju malo zemlje i odnesu do Mašine pa su je priključili na vodovod (lenjost) jer je tada bilo dovoljno da odvrnu slavinu a Mašina može da pretvara bilo koju materiju u željenu. Mnogi su se toga setili pa je vodovod brzo ostao suv. Onda su se setili vazduha: svuda je prisutan, jednostavan za korišćenje... Jedini problem je što je vazduh lak i treba ga mnogo za, na primer, jedan obrok, dok ga za jednu kuću treba neuporedivo više... Mašine su usisale celu atmosferu tom brzinom da ljudi nisu uspeli da shvate šta se dešava i bez vazduha su se svi ugušili.

Izgleda da je i Crkva bila u pravu.

Damir Podhraški - Angel Not

AKTUALNO

Videodrome – seks sa televizijom ili sekss sa samim sobom

(Antonija Mežnarić)

Zamislite trenutak. Okuplja se cijela vaša obitelj spremno i s očekivanjem. Sjeda svatko na svoje mjesto jer zamjena nema – navike su jake, one vas čine takvima i vaše mjesto je *vaše* i to je dio tog trenutka kojeg iščekujete cijelog dana. Dolaze vam i bliski susjedi, jer ste jedni od rijetkih u kvarstu koji si mogu *to* priuštiti. Tu divnu novu tehnologiju koje se istovremeno plašite i divite. Ona vas svojim tajnama okuplja u zajedništvu. Drži vas da držite na mjestu, mirni, organizirani, spremni. I sad zamislite osjećaj u trenutku. Svi ste posjedani (svatko na *svojem* mjestu) pred totom novog doba, u ekstazi svojeg očekivanja koja je gotovo orgazmična. Na *televiziji* započinju vijesti; voditelj gleda izravno u *vas*, obraća vam se. Iako je udaljen kilometrima, na sasvim drugom mjestu, obraća se *vama*, kao da zna što se nalazi s druge strane ekrana, kao da vidi bez trosjed u stolice, cvijet u kutu. I vas prolaze srsi u iščekivanju onog momenta u kojem će i zadnji osjećaji udaljenosti biti prekinuti. Da izgovori vaše ime. Možete li osjetiti to? Trenutak u kojem očekujete da vas unutar te čudesne kutije voditelj pogleda i kaže: Ivana! (ili Marko! Danijel! Sanja! Irena! — umetni svoje ime). No to se nikad ne dogodi, a njega uvijek zamjene slike svijeta koji je puno veći od vašeg malog doma. Uzbuđljiv i opasan, nedodirljiv. Sve je to daleko od sigurnih zidova vaše kuće, dok djeca šire oči pred svim dubinama života.

Ako možete to zamisliti, onda ste veoma stari ili samo stari i odrasli u zatvorenoj, maloj sredini punoj predrasuda. Meni je već teže – da, mogu zamisliti iščekivanje, strahopoštovanje, šok i mogu sve te osjećaje preseliti u sliku televizora, no i dalje ne mogu shvatiti u potpunosti takav osjećaj niti posve razumjeti takav mentalitet ljudi. Iz jednostavnog razloga – televizija je dio mojeg života. Prati me od rođenja, kad je doručkovala s nama u blagovaoni i spavalna u sobi prvog stana. Zatim i do dnevнog nove kuće i naravno sobe (jer obitelj koja ima mogućnosti uvijek će misliti kako da svi odvedu televiziju u krevet), pa sve donedavno kad sam shvatila da nema smisla i ubila staru „učiteljicu, majku, ljubavnicu¹“ koja sad za sjećanje počiva u miru

pokraj kreveta. No čak i kad odbijam gledati tv u kući, on me i dalje prati – jeste li primjetili kako rijetko koji kafic danas nema televiziju? Kava, cigarete i ona u pozadini razgovora.

Više je gotovo i ne primjećujemo. Ona je samo šum u pozadini dok čistimo, peremo, ručamo ili služi kao bijeg od razgovora sa ukućanima, kao odgajatelj djeci s kojom se roditelji nemaju vremena sami baviti (jer je puno jednostavnije pustiti im crtiće). Nekoć moćan simbol, kutija koja je skrivala tajne života, danas je postala tkivo čovjeka, a svi znaju da je ljudima najmanje zanimljivo njihovo vlastito tijelo jer ga najbolje poznaju. „Long live the new flesh!²“ Time polako završavam ovaj dosadni polu-retrospektivni uvod. U naslovu je ipak Videodrome, zar ne?

Možda bi trebala zagnjaviti prvo činjenicama. Videodrome je za one koje ne znaju SF triler osamdesetih godina (za cjeplidlake – IMDb kaže 1983.). On najkrace rečeno dovodi grotesku, psihodeliju, sarkazam i paranoju istkanu na teorijama o medijima i njihovom utjecaju na društvo³. Prvi puta sam za njega čula na izbornom kolegiju (Mediji i društvo, ako koga zanima⁴) dok je profesor pričao o televiziji i predrasudama koje su ljudi imali prema njoj (scena iz uvoda ovog teksta – obitelj koja čeka da im se voditelj obrati ili scena iz Videodroma kad se tumor širi signalima iz televizije). Pustio nam je kao primjer scenu iz filma koju na youtube-u može svatko naći pod naslovom Videodrome – TV scene. Za one koje su gledali prepoznati će scenu kad se profesor O’Blivion izravno i imenom obrati Maxu Rennu, nakon čega slijedi nezaboravna scena televizije koja uzdiše i traži Maxa koji je naposljetku penetrira vlastitom glamovom i dovodi do orgazma – za one koji nisu gledali ovaj film – žao mi je na spoileru. Nakon toga sam znala da taj film moram pogledati.

S obzirom da je film baziran na medijskom društvu nije za iznenaditi što je nabijen senzualnošću i seksualnim

epizoda *Treehouse of Horror V*

2 Videodrome

3 Ovo nije samo osobni zaključak, ako je vjerovati Internetu na riječ glavni stručnjak na izradi scenarija je bio Marshall McLuhan, koji je radio kao predavač na medijskim znanostima na Sveučilištu u Torontu kojeg je pohađao i scenarist i redatelj David Cronenberg.

4 Govoreći cijelo vrijeme u množini zapravo ističem optimizam da ovaj nadrljani tekst neće čitati samo urednica

AKTUALNO

perverzijama. Sado-mazohizam u prvom redu ima glavnu riječ, a koliko se sjecam to se i dalje broji pod psihičke bolesti. Kad kažem da nije za iznenaditi ne mislim samo na one česte izjave koje se uvijek mogu čuti kako se na tv-u prikazuju samo nasilje i seks te da to loše utječe na djecu. Mislim na općenito perverzije koje svaki čovjek zapravo nesvesno čini pri jednostavnom gledanju tv-a ili na samom odnosu između njih dvoje. Za primjer mogu ponovno uzeti pojavu televizija u spavaćim sobama koje se uzimaju kao najintimniji prostor kuće (više i od kupaone, jer u nju uvijek puštate goste, ali u sobu ne – osim u posebnim prilikama, naravno). Zapravo sam film i počinje tako, prvom rečenicom koja glasi – Civic Televizija, ona s kojom idete u krevet. Ili se sjetite samo Simpsona – tamo televizija doslovno sjedi za stolom u vrijeme doručka, a djeca uvijek radije grle nju nego roditelje. A onda možemo perverzije nastaviti i dalje u obliku sve češćih šou emisija u kojima je cilj u potpunosti ogoliti nečije živote, ljudi koji to spremno prihvaćaju, namjerno servirajući druge intimnim komadićima svojega života. Kad na televiziji mogu otkriti da je pas članice grupe Feminem *ispustio plin* na intervjuu sve je odmah jasnije. Glad za promatranjem i pokazivanjem koji je doveo do traversije i egzibicionističko-vojerističkog društva. Ta je problematika primjerice dobro prikazana na South Parku⁵ kad se ispovesti da je Zemlja zapravo međugalaktički reality show i kad ljudi, otkrivši to, počnu slaviti jer su na

televiziji. U Videodromu je to pak prikazano drukčije, manje suptilno. Već spomenuti seks sa televizijom, pa kasnije i bičevanje iste i moje najdraže – Misija Katodne zrake – primjeri su direktnog pokazivanja u kolikoj je mjeri jaka perverzna veza između nas i tog jednostavnog kvadratnog objekta. A na tv-u se može vidjeti sve, bez zadrške i granica. To se prenosi i na film, primjerice glavni je lik Max Renn jedan od vlasnika malog programa koji pušta pornografiju. Na jednom televizijskom showu potegnulo se stoga „vječno“ pitanje štetnog utjecaja tv-a. Na to da li je loše što se na njegovom programu može pronaći sve od lagane do „hard core“ pornografije, Renn objašnjava kako ljudi zapravo dobivaju sve što im treba gledajući pa da to sprečava da i djeluju. Profesor O’Blivian na jednoj od snimka takvo ponašanje analizira kao nešto što sam nazvala lažno empirijsko – gledajući tv ljudi zapravo skupljaju iskustvo preko onoga što im se prikazuje, sve dok to ne postane dio njihove stvarnosti, kao da su oni to sami napravili, a ne glumci. Pri tome televizijski ekran je samo „zjenica ljudskog oka“ da iskoristim termin profesora O’Bliviana. Renn upravo i simbolizira takav tip osobe. Potpuno je hladnokrvan prema onome s čime se svakog trenutka susreće – seksu i nasilju. Gleda fotografije sa scena za doručkom, razmišlja o čistoj ekonomskoj strani svakog porno filma koji mu se ponudi i do tolike ga mjere to više ne dira da pri pregledavanju nove piratske snimke, famoznog Videodroma, na kojem dvojica zamaskiranih muškaraca muče bez

RECENZIJA

ikakvog razloga ženu, pita kojeg je materijala zid u pozadini. Za njega je to posao, gleda i analizira snimku, pokušava naći njene tvorce, sve samo zato što ljudima paše čisti sadomazohizam, bez fabule; mučenje, sakaćenje i ubojstvo koje će im on rado servirati na svom programu. S druge strane Nickie, njegova djevojka, simbolizira onu drugu krajnost medijske publike, odnosno sve one za koje se kaže da je televizija imala loš utjecaj na njih. Sa svojim prvim rečenicama ona to i izriče kao kontru Rennu na showu – preko primjera kako ljudi žive u svijetu podražaja kojima se prepustaaju. Dok je nasilje Rennu samo posao, ona ga prakticira u svakodnevnom životu.

Ono što je posebno zanimljivo je teorija spajanja medija i čovjeka u jedno. Profesor O'Bullivan nas upozorava – „Videodrome“ je nova faza ljudske evolucije kao tehnološke životinje; postaje novi organ

u ljudskom tijelu ili samo tumor. Videodrome kao film ne kao faza na surov, direktnan način pokazuje pojavu novog tkiva i njenu ulogu. Glavni lik i tv se spajaju, on proživljava promjene na tijelu od tada i živi s novim motom („Long live the new flesh“). S time da se ne smije zaboraviti najvažnija stvar za koju se mediji najčešće upotrebljavaju – Max Renn je rođen po drugi put, odnosno stvoren, kako bi bio manipuliran, namamljen putem slika, osobe. Jedna od najvećih promjena na njegovom tijelu je uprav rupa na prsima kroz koju drugi likovi mogu ubaciti snimke svojih želja preko kojih upravljuju njime. Druga je ona u kojoj se spaja sa pištoljem i tako postaje tijelo ubojice, uništavatelja. Neovisno o tome tko upravlja njime, on nikada nije slobodan, niti to postane. I prije Videodroma dok se trudio probiti kroz tržište te nakon njega, uvijek marioneta kojom netko upravlja – ljubavnica, neprijatelji, moćna saveznica. Jednostavni prikaz kako to i

inače funkcioniра u životu. Osobe koje stvaraju vijesti preko televizije utječu na način na koji će publika reagirati na vijesti. Upravo zbog toga različite se struke dotiču sa mediologijom, poput sociologije i psihologije, a sve kako bi se razvijale što djelotvornije propagadne poruke. Opet se vraćam na ona dva tipa moguća utjecaja – optimističan (razvoj medija kao naša svijetla budućnost, razvoj obrazovanosti, ljudske svijesti) i pesimističan (loš utjecaj, povećanje nasilja, politička manipulacija). Max i Nickie, Nickie i Max. Kome se prikloniti? Moj odgovor – ionako nije važno, oboje na isti način završe.

Teško je zapravo reći tko sve pokreće, odnosno tko je ta osoba koja ubacuje video kasetu u naša prsa. Novinari sami ne, oni su također podložni strujanjima i najčešće ne mogu objavljivati ono što sami žele već ono što moraju – koliko je publika glupa, toliko i njihove vijesti moraju biti. Ili bi netko rekao

da upravo njihov odabir vijesti „poglupljuje“ ili obrazuje gledateljstvo. Kružni proces zapravo, u kojem svatko svakoga sa svakime. Ili po Croteau (mediolog) u taj proces ulaze četiri komponente – medijska industrija, tehnologija, publika i medijska poruka ili produkt. Oni međusobno utječu na sebe, a zajedno čine strukturu socijalnog svijeta. Medijska poruka je ovdje zapravo način preko kojeg se odredeni utjecaj može učiniti; svaki pojedinac poruku može interpretirati na svoj način, a ona može imati ono famozno denotativno ili konotativno značenje koje određeni enkoder sam bira. U istom tekstu⁶, recimo objašnjeno je korištenje odjevnog predmeta kako bi se stvorio željeni utisak, primjerice upotreba džempera na plakatu koji predstavlja Božićno vrijeme. Videokazeta u Videodromu upravo na neki poseban, videodromski način, može simbolizirati medijsku poruku. Direktno prikazivanje onoga što se na puno kompleksniji način događa u našem životu. Naše sjedenje pred televizijom i stvaranje političkog mišljenja putem različitih poruka koje dobivamo i (ne)aktivno djelovanje na koje one potiču u filmu je jednostavno prikazano u obliku osobe A koja osobi B gurne kazetu u prsni otvor. Na kazeti sve piše što treba, ona osobi B pušta taj tekst stalno i pobrine se da bude izvršen.

Zatim, moja treća po redu najdraža scena (prva – „seks“ sa tv-om, druga bičevanje tv-a) u sebi zadržava zdravu dozu kritike.

RECENZIJA

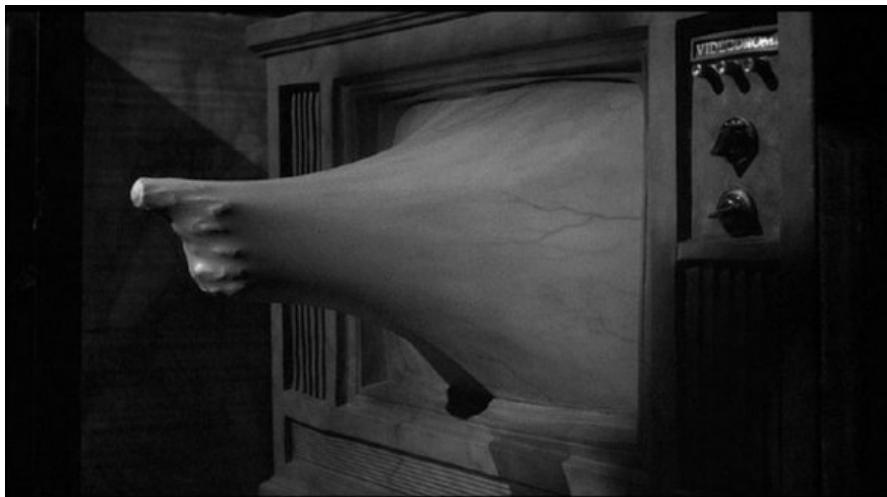
Misija katodne zrake – svakoga dana, u kuću profesora O'Bliviana, beskućnici mogu dolaziti na svoje dnevne porcije gledanja televizije. I čitava je jedna prostorija izdvojena sa malim paravanima između kojih svaki beskućnik može dobiti trenutak mira i intimnosti sa jednom televizijom umjesto ručka. Kćer profesora O'Bliviana objašnjava kako na taj način pomaže ljudima ostati u toku društvenih zbivanja, unutar „svjetskog“ miksera. Jak naglasak na socijalni faktor tv-a koji se meni posebno svidio zbog finog smisla za bolesni tip humora. I ponovni povratak na lažna iskustva koja onda gledatelji međusobno dijele. Koliko sam samo puta bila u nemogućnosti prisustvovanja nekoj raspravi zbog nečega što je rečeno na tv-u što ja nisam vidjela? I koliko su zapravo česti uzori sa televizije za kojima se ljudi povode?

Ako nastavim ovako samo ću se ponovno vratiti na neke stvari koje sam već spomenula. Čini se da je sve postavljeno oko dva najjača pola – Max i Nickie i njihovim pogledima na svijet. Utjecaj medija se stalno proteže, prvo suptilno prikazan putem ekonomskog bitke malog programa, pa zatim i brutalnije u trenutku kad Renn postane novo tijelo spremno na nove tipove manipulacije. Naravno i sam Videodrome (faza ne film) ima oba pola sadržana u sebi – pozitivan kojeg simbolizira profesor O'Blivian koji u njemu vidi evolucijski korak, te negativan u kojem

su sadržani njegovi partneri, Barry Convex iz korporacije Spectacular Optical koja osim što dizajnira dioptrijske naočale, za NATO razvija nove tipove oružja, i u Videodromu stoga vide samo sredstvo koje će koristiti u svoje svrhe, kako bi „pročistiti“ svu nečistoću Amerike.

Mislim da je potrebno biti svjestan palete novih perverzija koje nam nude mediji. Moguće da je to i trebala biti glavna poruka u filmu, ako takvo što i postoji – mi smo danas svi metaforički dio Videodromea, njegove arene, samo je pitanje tko od nas drži bič, a tko ga prima. Jednoga dana možda i dođe do toga da će svi pasti kao žrtve njegove filozofije i tada neće biti zaustavljanja – novi korak, novo tijelo.

Long live the new flesh!

AKTUALNO

O tempora o mores ili priča o Adamu i Stevi

(Ivan Flis)

Oči su mu nervozno brzale skakale i preskakale po svijetlima koja su prolazila stotinama metara ispod njega dok je dizalo ubrzavalo uzduž dugačkog kopljazgrade, katovi su se listali gotovo prebrzo da bi zamjećivao brojeve među deseticama, 120 130 140 150 160 170, nekako je mogao zamisliti svoj puls koji se ponaša na isti način dok mu je srce u grudima divljački poskakivalo i ubrzavalo kao da će iskočiti van od psihosomatskog šoka nervoze koji je njegov mozak pulsirajući slao kroz tijelo jer ne događa se svaki dan da Gradanin poput njega prekrši zakon ili još gore, ne samo da prekrši zakon nego društvenu normu odgoju ono što je prihvaćeno pristojno dobro i prihvatljivo. Sve to se spremao prekršiti. Ni sada mu nije bilo jasno kako se točno dokopao adresu tog stana pod nebom na vrhu jednog od najvećih staklenih i čeličnih zgrada u gradu, uvaljenog u ugodnim visinama koje je samo novac mogao omogućiti, koje je samo novac mogao vinuti iznad tog silnog kala dolje jer je to zaista i bio kal ako se on tamo mogao dočepati baš te adrese (zanimljivo je da na ni trenutak nije pomislio da je kal i u visinama grada jer se ta adresa nalazila *tamo*, u tim visinama). Bilo je to na poslu ili u teretani (ili možda u klubu kojeg je onu večer posjetio?) čuo ih je kako razgovaraju u odjeljku toaleta dva muška glasa koji su nepogrešivo svojim napetim i uznemirenim drhtavim glasovima odavali da su radili nešto krajnje uzbudljivo nešto gotovo seksualno napeto nešto divlje te se uz to čuo jedan anakronistički zvuk koji je Njegovo uho već gotovo skoro zaboravilo čuo ga je samo u filmovima i serijama koje su obradivale danas tako popularno vrijeme dvadesetog ili dvadeset prvog stoljeća a to je bio ništa drugo nego zvuk listanja papira i tako je učinio ono što pristojne osobe nikada ne rade (normalne osobe, odgojene osobe, pa u biti, nitko nikada to ne radi): otvorio je vrata odjeljka.

Dva muškarca stajala su natiskani u malom odjeljku nad školjkom spuštena poklopca obojica mladoliki jedan malenog prćastog nosa iznad bademastih smedih očiju i aureole kovrčave kose a drugi malo grubljeg lica starijeg barem par godina sa mondenom dvodnevnom bradom i naočalama narančastih stakala, ovaj s naočalama je držao papire

(časopis? Knjigu? Pamflet? On nije znao jer mu nikada iskreno nisu ni bile jasne te razlike) od kojih su obojica podigla ustrašene poglede poput uznevjerjenih životinja čiji brlog je upravo bio otkriven, gotovo patetična scena sa njihovim raširenim očima stisnutim usnama i mišićima lica koji su razvukli njihove face u krajnji izraz šoka, nevjericu no ni na trenutak ljunje i Njemu je to odmah objasnilo zašto, dok je onaj sa narančastim naočalama ispuštao svezak u rukama i njegov sadržaj se otvarao pred Njegovim očima, otkrivao što su to tako studiozno i skriveno gledali kako je pamflet padaо usporen zbog Njegove percepcije potopljene adrenalonom, kako se nagib papira mijenjao u zraku i otkrivao svoju -

abominaciju.

Bila je to slika kao one koje su se još uvijek nalazile u svim onim muzejima fotografije koji su još čuvali razvijene slike na komadima višestruko obradene celulozne kore drveta samo ova slika je pokazivala ono što On nikada nije video iako su uvijek u školi svi dječaci govorili o tome u svlačionicama iako su postojale stotine horor filmova za odrasle koji su pokazivali taj odvratan neljudski životinjski čin koji je ljudska rasa prevladala koji smo nadvladali i koji smo ostavili u prehistorijskim primitivnim precivilizacijskim danima dvadeset i prvog stoljeća tu orgiju potrošnje i nemara prema svijetu i svemu u svijetu taj sakrament humanosti pohaban i pretvoren u orude uništenja cijele vrste. Da, na slici se nalazio prikaz muškarca i žene kako kopuliraju. Poput hobotnice ovijenih nogu ona je obujmila njegove bokove i progutala njega u svojim dubinama kršeći svaki tabu u Njegovoj glavi na takav način koji je budio osjećaj povraćanja i gubljenja smisla i vjere u samog sebe, jer to su pred njim stajala dva mladića (privlačna čak) koji su svoje mlađe umove trovali i ubijali tako naglo i brutalno sa prikazima najodvratnije scene duboko prevladane povijesti čovječanstva (sama riječ je bila najuvredljivija psovka među tinejdžerima ili među nepristojnim odraslim ljudima), da, tamo na tom komadu glatkog papira se nalazilo ništa drugo negoli scena – heteroseksualnog seksa.

Sad, tjednima nakon, dok ga je dizalo vodilo prema mjestu gdje su mladići pronašli i kupili tu uvezanu i isprintanu herezu, tu perverziju bez premca i konca u svijetu u kojem već tisuću godina niti jedan

PRIČA

pristojan muškarac nije spavao sa niti jednom pristojnom ženom, gdje je moral mase i naroda nametao pravilo imperativ uvjet tabu da heteroseksualan seks predstavlja put ka uništenju ljudske vrste i cijelog planeta gdje se ljudi poput kuge poput mrava šire i množe kao sofisticirani inteligentni kulturni i pametni virus koji se širi i ždere troši množi jede stvara uništava koristi iskorištava porobljava širi širi širi širi; taj virus je zaustavljen prije nego smo uspjeli smisliti kemijske kontracepcije napredne tehnike promjene spola državnu kontrolu radanja ili bilo koji drugi mehanizam kontrole te poštasti zvane čovječanstvo – ta poštast je zaustavljena najmoćnijim najvećim najsnažnijim najsveobuhvatnijim najtežim mehanizmom. Društvenom normom. Koja kaže. Da je. Reproduktivni seks. Zlo. Je. Nehuman. Je. Ružan. Je. Prljav. Je. Pogrešan. Je. Zao. Je. Kriv. Je. Nemoralan. Je. Grješan. Je. Nečovječan. Je. Zaostao. Je. Nepočudan. Je. Neprihvatljiv. Je. Neodgovoran. Je. Zabranjen. Je. Neprihvatljiv. Je. Primitivan. Je. Mizantropski. Je. Kriv. Kriv. Kriv.

Njegov um je vrištao sa svim tim desetljećima odgoja, sa licima njegovih majki koje su ga kao malenog dječaka uredivale za maturalnu večeru pri završetku škole i za njegov prvi izlazak sa dječakom iz susjedstva, sjećao se ponosa koji se caklio u njihovim očima dok su gledale svog malenog dječaka koji se spremao zakoračiti u svijet i osnovati svoju obitelj jer to je bilo tek tu iza ugla. Taj njegov sadistički um je prizivao druga sjećanja, njegovog prvog muža koji je u svojim filozofskim traktatima usporedio neke moderne političare sa sodomičarima predcivilizacije, koji su neodgovorno sijali svoje sjeme u submisivne ženke koje su radale te milijarde djece koja su doslovno izjedala život budućih naraštaja. Njegov um je prizivao sva ta sjećanja sva ta iskustva sve to što je volio i što mu je pričinjalo zadovoljstvo nekada u životu samo iz jednog razloga, potaknuto samo jednim mehanizmom – mehanizmom društvene norme. Svi ti slojevi značenja u njegovim sjećanjima pamtili su svaki moment i svaki utjecaj koji ga je odgojio i učio ono što je dobro i prihvatljivo i u redu i pristojno za čovjeka poput Njega, sve to se vezalo uz Njegov identitet ono što se zove Ja na tako suptilne i profinjene načine da se uplelo u svaki moment njegova života poput uspavane bombe koja se prikačila za svako iskustvo i svako sjećanje svojim kracima i – zaspalo do trenutka kada On ne bi pomislio da prekrši

normu. Onda se bomba aktivirala njegov um se uzbibao i podivljao dok je norma počela poput lutkara povlačiti svako sjećanje svaku emociju sve što je cijeno i sve što je poistovjećivao sa sobom dok je taj superego vrištao i govorio – TO JE ZLO.

Taj nemir je sad divljao u njemu, ubrzavao mu srce i zaustavljao mu dah te se na trenutke osjećao kao da ga je netko udario maljem u glavu jer ono što se spremao učiniti je bilo protivno svemu što je on predstavljao, kao prihvaćen Građanin i produkt svog društva koji ga je volio i cijenio (društvo) ponad svega. Sve racionalne snage njegova uma su govorile da pritisne dugme za prizemlje na dizalu i zaustavi svoje uzdizanje u perverziju koju više nikada neće moći okrenuti u drugom smjeru koju više nikada neće moći zaustaviti i nikada se više neće moći vratiti u svoju ulogu počudnog Gradanina, prihvaćenog od strane svojih susjeda, od strane svoje djece, muža, prijatelja, suradnika, učitelja, poznanika, više nikada neće biti isti. No ono što njegov razum i njegov odgoj nisu mogli shvatiti niti nadvladati, ono što je njegovo tijelo zamrznulo u tom dizalu da pričeka 314. kat i da niti ne mrdne prema dugmetu za prizemlje nije niti on mogao shvatiti. Jedan iracionalni poriv koji ga je od momenta kada je video to dvoje ljudi zamrznutih u slici kako vode ljubav, kada je video tu malu smrt na njezinu licu dok su joj noge obavijale muškarca koji je zaronio svoje lice u njena njedra, taj poriv je ovladao poput opijata njegovim tijelom i njegovim umom i nije ga mogao izbaciti iz glave tjednima nakon stalno se vraćao kao da se nastanio u njegovoj svijesti, njeno mlado lice punih usana i izduženog nosa mlječno bijele kože i crne kose njene ruke delikatnih prstiju omatanih oko preplanulog vrata muškarca dok ga je stiskala na svoje grudi (zanimljivo da se sjećao svakog nabora oko očiju žene ali nije se mogao sjetiti čak niti koju boju kose je muškarac koji ju je objahao imao, kao da nije bilo ni važno, On ga je video tek kao objekt, poput kauča na kojem su ležali ili staklene lampe na stoliču kraj tog kauča, dio scenografije koja je pripremljena za tu ženu u trenutku njena zadovoljstva), taj poriv koji je urezao tu sliku u njegov um ga je i sada vodio.

Ono što On nije mogao shvatiti jer su mu vjerojatno sve te godine odgoja uopće zabranile da takvu pomisao pronade u prostranstvima svog uma jest da taj poriv nije bio ništa strano u njemu, ništa neviđeno

PRIČA

ili neprihvaćeno već nešto čemu se veselio i u čemu je uživao cijelog svog odraslog života samo što mu je društvo zabranilo da i pomisli da bi to mogao biti normalan poriv na prikaz ženskog uzbudenog tijela.

On je bio uzbuden.

Vrata dizala su se otvorila i on je zakoračio u prvi dio svog života kao seksualnog devijanta ali ne zato što je to želio, već zato što je erotiku njegovog bića tako zapovijedala.

Tog jutra ptice su pjevale žuto (Dajana Šalinović)

Probudio se. Točnije, probudio ga je pjev ptica. Pjevale su žuto. Potpuno žuto, bez primjesa smeđeg ili narančastog. Protrljao je oči. Razmislio na trenutak. Ništa nije sanjao. San bez snova. I tako svake noći. No, nekada nije bilo tako. Sjećao se. Bila su to dobra vremena. Vremena kada su njegovi snovi bili oslikani bojama, umotani dodirima, ispjevani zvukovima, iscrtani oblicima i začinjeni okusima i mirisima. Ustao je dok su se parketi gorko uvijali pod njegovim nogama. Hodajući prostorijom zaboravio je kamo je uopće krenuo. To mu se često događalo u zadnje vrijeme. Potražio je svoje stvari po prostoriji. Nisu bile na svome mjestu. Slušao je kako ptice pjevaju žuto. Zapitao se hoće li ikada pjevati zeleno. Ili bilo koju drugu boju. Samo ne žuto. Pitao se to svakoga dana. No one su znale pjevati samo žuto. Otišao je do kupaonice i umio se. Glatka voda protrčala mu je licem. Naježio se nakratko. Hrana iz kuhinje zamirisala mu je bučno. Nije bio gladan. Ali navika je ostala. Navika se najteže riješiti. Oduvijek su ljudi to govorili. Danas ih je bilo više u kući. Ljudi. Od dogadaja, rutina se još nije vratila. Žena je stajala pored njega. Osjećao je okus crne boje njene duge haljine u svojim ustima. Pitaо se kakav bi bio okus kada bi haljina bila žute boje. No on nije volio žutu boju. Bila je lijepa. Žena. Zapitao se hoće li ikada opet imati priliku okusiti crvenu boju njene odjeće. Crveno joj je pristajalo. Čuo je tihe valove njene poluduge kose. Pjevali su. Ona je bila njegova žena. No to je bilo nekada. Više nije. Nešto je govorila. Ali on ju nije razumio. Ne sve. Teško ih je razumjevao. Nisu više vodili razgovore kao nekada. No to nije bilo zato što ih on nije razumio. Ne. Bilo je to zato što ga nisu vidjeli niti čuli. Kao da on nije tu. Ljutilo ga je to. Cak pomalo frustriralo. Htio je da ga zamijete. A nekada davno je htio da ga puste na miru. To je ironija. On nije volio ironiju. Ne kada bi bila na njegov račun. Trebalо mu je vremena da se privikne na to. Nitko ne voli biti ignoriran. No nije se ljutio na njih. Situacija je bila kriva. Nisu ga oni namjerno ignorirali. Da su znali da je tu, pričali bi sa njime. No tako je bilo nekada. Omi više nikada neće znati da je on tu. Dan brzo prolazi. A možda i ne. Jednostavno drugačije nego prije. Gleda kroz prozor. Čini mu se da se tek probudio, a već se dan bliži kraju. Nebo je već hrapavo. Trebao bi ići spavati.

PRIČA

Ne spava mu se. Ali ići će spavati. Zašto? To čini svake večeri. Zašto ne? Ulazi u prostoriju. Ne razumije. Zašto? Pita se je li to doista njegova spavača soba. Sa vremenom postaje zaboravan. Ali probudio se u ovoj prostoriji. Čuje melodične obrise svoga i ženinog lica na slikama na zidu. Da. To je njegova soba. Ali zašto? On još uvijek ne shvaća. Nema kreveta. Zašto bi netko maknuo njegov krevet? Osjeća hladnoću u očima. Plava je.

Hvala Bogu da nije žuta. ,pomislio je.

On voli plavu boju. Hladnoća je svjetlo plava. Kao što je nebo nekada bilo. Gdje će sada spavati? On ne želi u drugu prostoriju. Ovo je njegova soba. Žele ga otjerati, no neće moći. Noć ga šaklja po tijelu. Odi. Tako mu govore. Tko govori? On ne razumije.

Nema veze. ,pomislio je.

Spavati će na podu. Na mjestu gdje je nekada bio njegov krevet. Tvrdoruči parketa vidi šarenom. Pun je krugova. Nema ravnih crta. Samo krugovi. Osjeća tugu. Slana je. Ne razumije zašto su odnjeli njegov krevet. Zar ga ne trebaju više? On spava.

Probudio ga je pjev ptica. Pjevaju žuto. A on ne voli žutu boju.

Pjevajte plavo! Plavo! Plavo!! Plavo!!! Vikao je.

Glas mu je mirisao cvjetno. Ali ptice znaju pjevati samo žuto. Protegnuo se. Bol u kostima ga je veselo uštipnula. Više se nije sjećao da je ikada spavao u krevetu. Ne. Ovo je njegova prostorija. I siguran je da je oduvijek spavao na podu. Želi svoju četku za kosu. Nema je. Ne shvaća zašto. Opet neki ljudi. Što žeće? Jesu li mu oni odnjeli krevet? Bio je to lijep krevet. Šteta što nikada nije spavao na njemu. Prstima raspetljava svoju slatku kosu. Osjeća je slatkom. To mu se sviđa. Nekada nije bila takva. Bila je smeđa. Sjećanja teku iz njega poput vode. Svakim danom sve više. A dani su sve kraći. Opet nešto govore. On ih više ne može slušati. Dosta mu je. Želi ih ponovno razumijeti. Vidi riječi. Može ih razaznati. Ali ih ne razumije. Ne može ih prevesti iako je siguran da je tim jezikom i on nekada govorio. Misli da čak još uvijek govoriti istim jezikom. Osjeća da mora ići. Osjećaj je snažan. Vuče ga. Svakim danom sve više. On tu ne može više ostati. Zna da će ponovno razumijeti kada više ne bude ovdje. Uzdahnuo je. Gleda kroz prozor. Ptice. Pjevaju žuto. Ne prestaju. Dokle će pjevati žuto? On zna da tamo gdje će otići one neće pjevati žuto. Pjevati će onako kako on bude

htio. Tamo je sve lijepše. On si grize zanokticu. Ima okus topline. On se prisjeća. Nekada ptice nisu pjevale žuto. Ispunjavaju ga sjećanja kao što krema ispunjava biskvit. Toga jutra kada je umro ptice su pjevale tiho, no živahno. Nisu pjevale žuto. A njegova žena je nosila crvenu haljinu. On ju je volio vidjeti u crvenoj haljini. Lijepo joj pristaje uz put. Crna joj ne pristaje. Čini je bliјedom. To je bilo razdoblje kada je nebo bilo plavo. Ulazio bi u kuhinju uvlačeći pikantan miris paprikaša u nosnice. Obožavao je kad bi ptice pjevale melodično i cvrkutavo. Mrzi što sada pjevaju žuto. No on zna. Kada ode, ponovno će pjevati kao nekada.

Više nikada neće pjevati žuto.

Damir Podhraški - Druid

RECENZIJA

Irena Rašeta – Cabron – recenzija

(Dajana Šalinović)

(Urednik: Tatjana Jambrišak; Izdavač: Sfera, Društvo za znanstvenu fantastiku, Zagreb)

„Dok su joj oči putovale preko slika i sličica, njezine su misli putovale dimenzijama, otvarajući tajne prolaze uma, sudarajući se s drugim umovima i svim tim prpošnim mislima što lako bježe pred poimanjem razumnoga.“¹

„Irena Rašeta kratke priče i pripovijetke objavljuje od 2000. godine, isprva u internetskom magazinu *NOSF*, a zatim i u drugim fanzinima (*Via Galactica*, *Parsek*), književnim časopisima (*Ka/Os*, *The Split Mind*, *Ubiq*) i raznim zbirkama pripovjedaka (*Svijet tamo iza, Ispod i iznad, Kap crne svjetlosti, Zagrob, Blog priče, Dobar ulov*). Godine 2003. osvojila je drugu nagradu na natječaju Karlovačkog književnog kruga za priču *Što je to u zvjezdama što ih pokreće?*“²

Umorna od mnoštva humorističnih priča i onih koje nastoje biti takvima a ne uspijevaju, zatim stilski dobrih priča no bez zapleta i radnje koja bi se dala opisati u najviše dvije rečenice, te onih zanimljive radnje no lošeg ili bezbojnog stila, posegnula sam za Cabronom, prvom zbirkom spisateljice Irene Rašete.

Naslovница zbirke (*Troy Stolkovski*) je sasvim pristojna i lijepo izrađena, no opet obična i bez ikakve natrufe da se radi o djelu spekulativne fikcije, te zbirku možda i ne bih zamjetila u prolazu na policama neke knjižnice ili knjižare. No međutim, među koricama knjige našla sam na stranice ispisane odličnim pričama, što ovu zbirku čini jednom od najboljih knjiga koju sam imala prilike iščitati ove godine. Autorica kroz svoje priče provlači savšen omjer kvalitetnog i sanjivog stila, zanimljive radnje i tema, napetih zapleta, te sasvim solidne karakterizacije likova. Stil je pristupačan i lako čitljiv, obilježen dugim rečenicama detaljnih i zanimljivih opisa. Humorističnih elemenata u pričama nema, vec vlada jedna sasvim druga atmosfera, što smatram da nije mana ove zbirke, vec pravo osvježenje. Citati iz knjiga *Samuel R. Delany-a*, *Philip K. Dick-a* i *Gabriel Garcia Marquez-a*, te *Ursule K. Le Guin* umetnuti između priča sasvim lijepo unose notu raznolikosti. Teme

koje se provlače kroz priče su putovanja u svemir, tipična *cyberpunk* tematika, slike ne tako svijetle budućnosti kojoj se pojedinci pokušavaju oduprijeti, zvijezde i dr.

Moji favoriti su priče *Rehabilitacija*, *Lice i ona druga strana* i *Bolji je svijet moguć*. Kao najjače priče u ovoj zbirci izdvojila bih još *Iskopljene*, *Neprirodan odabir*, *Drvo života*, *Mireille* i *Što je to u zvjezdama što ih pokreće*. Ostale priče dosljedno prate kvalitetu već nabrojanih, dok su *Riža ispod noktiju*, *Pravda*, *Život znači raj* i *Nido* nešto slabije od drugih, što ne znači nužno da su loše. No, krenimo redom...

Rehabilitacija – „*Tlo je bilo prekriveno smećem i tko zna još kakvim gadostima, proizvodima računalnog doba. Svježa rajčica postojala je još samo u bajkama za djecu, ali je zato svatko imao mikročip u sljepoočnicima: brzospoj na Mrežu, treptospoj na Virtualu.*“³

Priča spada u *cyberpunk* žanr i govori o programeru isfrustriranom svjetom u kojem se nalazi gdje moćniji kontroliraju slabije čiji se život svodi na rad u malom prostoru, spavanje na ulicama te ovisnost o virtualnoj stvarnosti. Još jedan odlazak na rehabilitaciju koju je mrzio i spajanje na Virtualu potaknut će neočekivane događaje i promjeniti mu život zauvijek. Na bolje ili gore, to ćete morati sami otkriti...

Lice i ona druga strana – „*Okrživala nas je velika, crvena pustinja; iz suhe su zemlje izranjale gromade kamenja čudnih oblika, a rijetko je bilje plesalo na užburkanim valovima vjetra koji je sa sobom donosio miris planina na dalekom istoku.*“⁴

Ova priča je dosta duža od prethodne, i govori o ženi koja živi mirnim životom sa svojim mužem i sinom. Snovi o događajima u svemiru za koje je sigurna da se nikada nisu dogodili počinju sve više napastovati njen mir i ona polako dolazi do užasnog otkrića.

Bolji je svijet moguć – „*Lice joj je bilo poput nedovršena lica porculanske lutke: bijelo, u vidljivu kontrastu s bojom kože vrata i ostatka tijela, glatko i sjajno. Lijeko joj je oko bilo sakriveno iza elegantnih nanosa zelene i zlatne boje, predugih mlijeko bijelih trepavica poput krila vilin-konjica, dok joj je desno bilo nenašminkano i izgledalo je golo.*“⁵

U ovoj priči upoznajemo raznolike likove: Bulldoga, Zvjezdana, Alisu, Doktora

1 Cabron, priča *Neprirodan odabir*, str.40.

2 Preuzeto iz Cabrona

3 Str. 58., Cabron

4 Str.19., Cabron

5 Str.92., Cabron

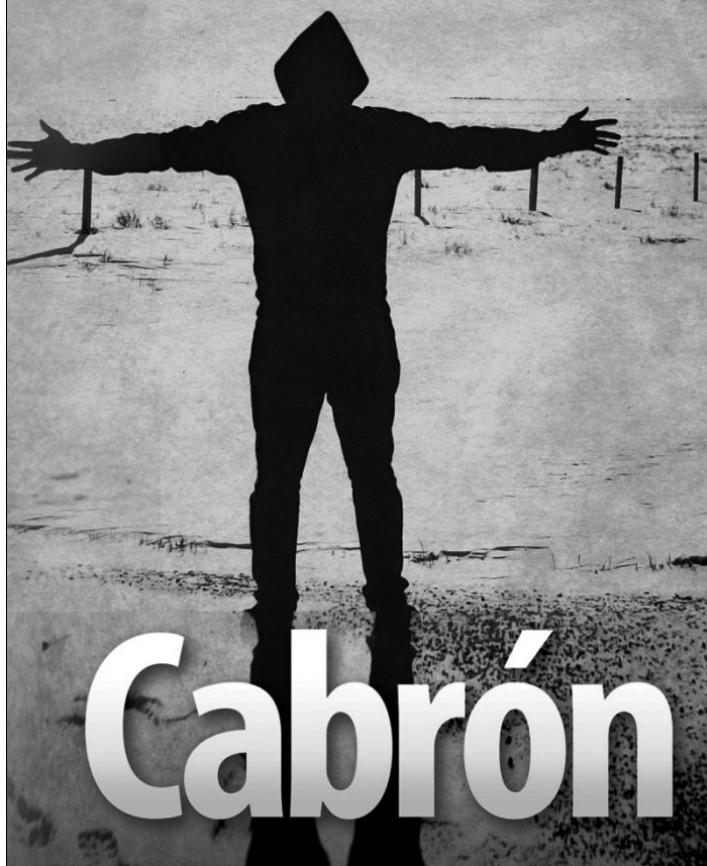
RECENZIJA

i Vladimira koje povezuje Pokret, nastao u nadama da je ipak moguće oduprijeti se nametnutom svijetu u kojem žive i potencijalno još goroj budućnosti, te nostalgiji prema dobrim starim, odavno i bez traga minulim danima...

Zaključno, Cabron, plod dugogodišnjeg rada spisateljice Irene Rašete je

svakako knjiga koju vrijedi pročitati i štivo na koje je korisno utrošiti slobodno vrijeme kod kuće.

Irena Rašeta

PRIČA

Istina ubija

(Isabella Lizzul)

Isprekidano, tiho lupanje prstiju što su plesali tipkovnicom svake je sekunde dobivalo na snazi. Lea je duboko udahnula pokušavajući se sjetiti jučerašnjeg predavanja i prisiliti prstice da se stope u moru iritantne, pomalo frustrirajuće melodije. „Tup-tup-tup!“ odzvajalo je diljem prostrane učionice bezličnih zidova miše boje i duguljastih bijelih stolova na kojima je bilo poslagano tridesetak računala.

Anna, djevojka kratke narančaste kose, uputila joj je u potpunosti bezazleni, hladnokrvni pogled koji je govorio „mogla si naučiti.“ Vodenaste oči, ponovno su nastavile buljiti u ekran, a zdepasti prsti proizvoditi zatupljujuće zvukove. Lei je koncentracija slabila tako da je jedva uspijevala napraviti dva slajda o zelenim svjetlecima bičašima. Nije se smjela koristiti knjigom jer se radilo o ispitu gdje se spajalo znanje informatike i biologije. Znači, morala je naučiti biologiju i biti spretna s powerpointom kako bi došla do uspješne ocijene. Kako stvari stoje, morat će ponavljati ispit.

„Bilo bi ti bolje da prestaneš s tim video igricama“, dobacila je Anna prekoravajuće dok je Lea pokušavala kriomicu dograbitati knjigu iz torbe, ali neuspješno. Svatko je imao drugu temu tako da ni prepisivanje nije pomagalo. S obzirom da nije uspijevala napraviti ništa korisno kako bi dobila pozitivnu ocijenu, ljuta, odlučila je otici sa sata s izlikom da joj je mučno.

Nebom su plesale kravavo crvene i zlaćane munje savijajući se jedne pod drugu. Navukla je kapuljaču da se zaštiti od malenih kišnih kapi što su uzrokovale razne kožne bolesti i pržile rupe u listovima. Zelenja je bilo uglavnom ispod prostranih staklenika i u zaklonjenim prostorima. Mogla se naći i koja jadna biljčica pod prašnjavim terasama, već osuđena na propast zbog čika cigareta ili pak plastičnih boca. Roboti najnovije tehnologije 64ihorD bili su zaduženi za čišćenje okoliša, no, očito nisu bili proizvedeni u dovoljnem broju. Stanovnici će morati sačekati da se proizvede još robota pošto su stare, jeftine verzije često bile u kvaru.

Sitne čestice što su se presijavale na blještavoj svjetlosti djelovale su nestvorno. Podsjecale su na svjetala krijesnica što noćima

obasjavaju grad. Samo što, one su odlučile obasjati ljudima snove i tako doći do plijenā. Bile su sigurne u jedno -žrtavā će se uvijek naći.

Teškim korakom, gazila je blatinjavim pločnikom udišući ogavne mirise ispušnih plinova automobila što su čekali na cesti u kilometarskim kolonama. To je bilo u potpunosti uobičajeno pošto je bio u pitanju radni dan, kao i činjenica da su vozači bili hladnokrvni i smireni bez obzira na kolone. Pradjet joj je pričao da su nekada vozači bili uznemireni kada je gužva bila najgušća i da su općenito ljudi posjedovali više emocija. Naravno, to često i nije bila povoljna činjenica pošto su se vozači lutili kada bi im djeđ koji je bio policajac pisao kazne za prometne prekršaje.

Nekada je bilo normalno da se čovjek veseli kada dobije rođendanski dar, a sada bi samo pristojno zahvalilo. Nekada su se ljudi smijali kada bi gledali komedije, a sada je smijeh bio prošlost, jednako kao i plač. Ljudi više nisu bili ni sretni ni tužni, samo ravnodušni. Rijetki su imali taj peh da se mogu osjećati frustrirano ili ljuto.

Ušla je u trgovinu gdje su se prodavale najnovije video igrice; Splash, Fireman i Zetax869. Sve je vrvilo trodimenzionalnim hologramima što su prikazivali slike junaka iz video igirica. Jedini razlog zašto ovakve trgovine još nisu propale su sastanci fanova nekoliko puta na tjedan. Očito se frikovi vole družiti na ovakvom mjestu. Svakih nekoliko minuta, mogla bi se vidjeti nova osoba, radilo se to o služavoj, krakatoj lignji sa zelenim brkovima ili pak o čovjeku odjevenom u usko odijelo, koji je nosio krinku što mu je prekrivala oči. Nešto poput Batmana. Junaci iz stripova često su bili prisutni i u video igricama.

Na blagajni se mogao vidjeti red od desetak ljudi, kosa dugih boja, baš kao i njihovi omiljeni junaci poput Stelle Click, spretne, žilave djevojke narančaste kose sa zalenkastim pramenovima što je bacala malene zvjezdice sa zubićima na neprijatelje. I te bi zvjezdice odjednom dobile sitne nožice i popele se na žrtvu te je stale grickati do iznemoglosti. Kanibalski nastrojene zvjezdice. Naravno, mogle su se vidjeti zvjezdice u obliku kopča za kosu na kojima bi često fanovi sami nacrtali markerom zubiće. No, niti jedna od osoba u redu koja je čekala da plati omiljenu igricu nije imala osmijeh na licu, niti jedna nije izgledala istinski sretno. Kada je Lea imala deset godina

PRIČA

i gnjavila mamu da joj kupi igricu ili se pak mrštila kada mama to nije željela, ljudi bi se često okretali prema Lei i gledali je kao da je pala s kruške. Sada je već gotovo naučila potisnuti emocije, ali imala je osjećaj da joj to nikada u potpunosti neće poći za rukom. I sama činjenica da je potisnula plač kada joj je majka poginula u avionskoj nesreći, bila je za nju nešto pogrešno, suludo i absurdno.

Kako je svjetlost dobivala na intenzitetu, čestice su doživljavale metamorfozu i poput žalitnaste mase, povećavale svoj volumen dok nisu poprimile prozirno obličeju muškaraca i žena, vlažne sivkaste kože, duge svilene kose i crnih udubljenja na mestima gdje su trebale biti oči. Nā umu im je bilo zadovoljiti osnovne životne potrebe, stoža su potajno krenule prema žrtvama.

„Tata, kupi mi ovo“, čuo se u potpunosti smiren, bezizražajan glas tamnokosog dječaka što je prstom pokazao na policu gdje su bili novi modeli sivih, malenih aviona na daljinsko upravljanje. Tata je samo niječno odmahnuo glavom na što maleni nije ispušto ni riječi. Hladnokrvno je zajedno s ocem napustio trgovinu.

Kada je izašla iz trgovine, vidjela je nekoliko klinaca koji su bacali omote video igrica na ulicu govoreći da će prije ili kasnije stići roboti i pocistiti nered. Ljudi nisu marili pretjerano za okoliš i često su drugima prepustali da se brinu za njihov vlastiti nered. Lea je morala priznati da je to ponekad i sama činila. Uzela bi plastičnu vrećicu s tableticama što su zamjenjivale hranu (pošto ljudi često nisu imali dovoljno vremena za kuhanje) te zgužvala vrećicu koja bi često pala na pod ako ne bi uspijela naciljati kontejner. Dobro, razlikuje se od njih po tome što je ipak ciljala prema kontejneru, ali posljedice su uglavnom bile štetne za okoliš.

Njeni koraci, gubili su se u moru tupih, bezličnih zvukova fantoma što su hodali ulicama s nevidljivim povezima na očima u potpunosti slijepi za svijet oko sebe. Uskoro se možda više niti neće razlikovati od robota...a kada se to dogodi, nestati će i zadnja trunčica ljudskosti. Ubrzavši korak, neprestano je pogledavala prema golemin zgradama čiji se vrh prostirao izvan njenog vidokruga koje su izgledale kao da će se svakog trena srušiti.

Hranile su se bijesom,

ljutnjom, veseljem, radošću, bolom...stvarale su iluzije i kralje ljudima one posljenje emocije kako bi preživjele. Bile su svijesne toga da ljudi uopće ne shvaćaju da su napadnuti...da su slijepi za Elie... one koje nemaju milosti i koje žive samo da bi zadovoljile osnovnu životnu potrebu.

Frustrirana i ljuta, skrenula je u sporednu ulicu koja je vodila prema njenoj kući i taman kada je mislila sjesti na klupicu da razbistri misli, ugledala je nižu crvenokosu gospodu, odjevenu u bijelu tutu, koja je neuspješno pokušavala dohvatiti plastičnu bocu s tanke grane neuglednog, golog stabla. Bilo je to jedno od rijetkih stabala koja su se uspijevala suprotstaviti kiši. Istog je časa potrčala prema stablu i dohvatila bocu te je pružila starici koja ju je primila s osmjehom na licu i ubacila ju u plastični koš na kotačiće.

„Hvala ti dijete, danas rijetko tko mari za okoliš“, lice joj je ozario blagi osmijeh.

„Da, u potpunosti sa slažem s time“, progovorila je potiho, pognute glave, stavivši pramen tanke kose iza uha.

„Evo“, rekla je debeljuškasta žena i posegla u džep smećkaste jakne te izvukla malu vizitku na kojoj je pisalo *Eko svijet*, a pored toga dr. Olga Polenski, nekoliko brojeva telefona i adresa. Lea je posegnula bez razmišljanja za njom i dobacila ženi upitan pogled. Ona se nesigurno nasmiješila.

„Znanost se razvija i došli smo do zaključka da u DNK leže osjećaji, to jest u DNK osoba koje su još sposobne osjećati“, pričala je crvenokosa.

„To mora biti neka šala?“ zaprepastila se Lea i automatski se pomakla korak unatrag streljajući ženu sumnjičavim pogledom.

„Ne, to nije šala. Ako želiš, možeš svratiti u ured i sama se uvjeriti u istinitost riječi. Osobe koje posjeduju emocije su veoma rijetke... ljudi poput tebe mogu u potpunosti promijeniti ovu civilizaciju samo ako to zaista žele“, rekla je jasnim glasom koji je ulijevao povjerenje.

Lea nije bila sigurna zašto joj to strankinja govori. Zašto, zašto bi ona mijenjala civilizaciju?

„Razmislići će...sada zaista žurim kući“, brzopletno je promrmljala i dala petama vjetra.

„Zašto bih uopće pokušala mijenjati

PRIČA

ljude, pomoći im da otvore oči? Nisu to zasluzili, ljudi su loši... uzrokuju ratove, bore se, bacaju atomske bombe, ubijaju jedne druge, uništavaju prirodu, životinje, lažu, kradu... mrzim ih! Mrzim ih sve! A mrzim i sebe što sam takva...“ Uznemirene misli vrtile su joj se po glavi. Suza joj je skliznula niz obraz dok je trčala vlažnim, kliskim betonom u smjeru kuće. Pomislila je na stari, djedov pištolj što je nekada koristio dok je radio kao policajac... savršeno rješenje da skonča svoje postojanje i zaboraviti na brige. Bilo je samo pitanje vremena kada će se napokon odlučiti na samoubojstvo.

Imala je osjećaj da gubi tlo pod nogama dok su joj pred očima stala iskakati žučkasto-smeđkaste mrlje, a glavom parala nesnosna, pulsirajuća bol koja ju je ostavila u potpunosti nepomičnu. Više nije osjećala svoje tijelo... možda se srušila na pod i udarila glavom u beton. Uskoro, slika se počela vraćati... ali ne ona koju je željela vidjeti.

Mogla je vidjeti njenog djeda koji je sjedio na panju pod orahom i verziju sebe kao šestogodišnjakinje, kovrčave plave kose i znatiželjnog izraza lica. Sunce je povlačilo zlaćane zrake s obzora, a lagani povjetarac nosio svježinu kasnom ljetnom poslijepodnevnu.

„Dede, a zašto moramo otići?“ napućile je rumene usne i razgoračila krupne, čokoladne oči, vrveći znatiželjom.

„Zato što će ovdje doći zločesti ljudi koji uništavaju prirodu“, djedov je glas postao tih, ispunjen notom sjete dok mu je pogled bezizražajno plesao rascvjetalom livadom. Odjednom se sagnuo i ubrao maslačak te joj ga pružio govoreći joj da zamisli želju, a zatim puhne u njega.

„Mogu reći na glas?“ upitala je motreći okrugli, loptičasti maslačak.

„Ne, jer se onda neće ostvariti“, djed se blago nasmiješio. Njegove su krupne, svjetle oči i dobroćudan izraz lica Lei odvijek ulijevali povjerenje te ga je odlučila poslušati. Još se danas sjećala kako se ljетni snijeg stopio sa zelenom podlogom dok je u njenoj ručici počivala gola petiljka. Zamislila je da će se djed pretvoriti u snažnog, golemog diva i otjerati zločeste ljude. Kada je krenula u školu, odselila se i više nikada nije vidjela livadu, a tada je ujedno poginuo i njem djed. Bila je užasno ljuta i pomislila da je ipak trebala reći želju na glas. Ali ni to ne bi mnogo toga promijenilo pošto bi djed postao tužan, uvjeren da ne postoji način da se ljudi otjeraju.

I tada se slika u njenim

očima počela mijenjati, izobličavati, postala je muftna i nejasna, ispunjena blještavim zrakama svjetlosti. Svjetle su boje počele dobivati na intenzitetu, a tijelo postajalo vidljivo i stvrađije. Žena svinjene kose i glatke sive kose, lebjedila je prozirnim, staklenim tлом, streljajući Leu prodornim pogledom. Crne šupljine koje su podjećala na oči, kao da su bile satsavljene od same tame dok su se malena, okrugla usta ispustila glasan vršak: „EEEELllllitiiääaaa!“

Otvorila je oči i shvatila da leži na hladnom betonu. Odsutnog i tupog izraza lica, pogledom je prešla preko vizitke na kojoj je pisalo *Eko svijet*, a potom ustala i nesvjesno ju zgazila cipelom te nastavila dalje, stapanjući se u mnoštvu. Ugledala je malenog dječaka sa suznim očima koji je trčakarao među gomilom i potpuno izbezumljeno vikao: „Mama, di si?“ Skrenula je pogled i ležerno nastavila dalje uklapajući se u monotoni svijeta. Hodala je ravno prema kući razmišljajući o djedovom pištolju.

PRIČA

Kameni zaštitnici (Dajana Šalinović)

Bljesak koji je proparao nebo istovremeno je proparao i njenu svijest uništavajući iluziju. Nestalo je utvrde i njenoga tijela, nestalo je svega osim svijeta unutar njenoga uma u koji se razlijevala materija koja ju je trenutak prije okruživala. Držala se za zvukove, boje i mirise ne želeti se probuditi i vratiti tamu gdje ju možda čeka propast. No, znala je da nije samo njen život ugrožen i da bi trebala druge upozoriti na opasnost koja joj je najavljenja u snu. Zato je otpustila sve što ju je držalo ovdje kao da otpušta rub litice iz svojih ruku i otvorila oči. Oko nje nalazila se poznata okolina koju je nazivala svojim odajama. Prostrani drveni krevet, miris tamjana, mnogo knjiga, ogoljeni zidovi obavijeni tišinom. Njeno koščato lice tankih usana uokvireno dugom gustom kosom boje meda bilo je izgaženo brigom i strahom. Naglo je ustala iz kreveta dok su joj glasnice titrale oblikujući riječi koje će probuditi Usnule Čuvare. No, najprije je željela sakrati knjigu, jer to je bilo ono što su oni tražili. Ta knjiga bila je možda jedini ključ tajne Tabule Smaragdine¹.

Bjeličasto sjajno oko na tamnome nebu zurilo je u skupinu od sedam ljudi odjevenih u ogrtče boje vina, lica skrivenih ispod kapuljača. No crno izvezeni simbol kruga koji je činila zmija koja si guta rep - poznatija kao Ouroboros - na njihovoj odjeći približno je otkrivaо njihovu svrhu na svijetu. Nalazili su se u blizini dvorca, svi su otvarali usta nečujno izgovarajući tekst na latinskom.

„Verum, sine mendatio, certum et verissimum: Quod est inferius est sicut quod est superior, et quod est superior est sicut quod est inferius, ad perpetrandam miracula rei unus.“

Svakome od njih, na ruci je počivao jednaki prsten, jedino se metal razlikovao od osobe do osobe: olov, željezo, kositar, bakar, zlato i srebro, te se na ruci jednoga od njih koji je bijelom kredom iscrtavao znakove po tlu nalazio prsten sa staklenom kuglicom u kojoj je bila malena kapljica žive. Trag krede oblikovao je transmutacijske krugove, u njima su bili ispisani razni simboli i riječi međusobno spojeni pravilnim linijama. One su tvorile različite oblike od kojih se posebno isticao

jednakostranični trokut. Njihova recitacija postala je glasnijom, pritom počevši dobivati na ritmu i melodičnosti.

„Et sicut res omnes fuerunt ab uno, meditatione unius, sic omnes res natae ab hac una re, adaptatione.“

Jedan od članova, sa zlatnim prstenom izvadio je staklenu bočicu sa crnim prahom i posuo je po netom završenom transmutacijskom krugu. Bio je sitnije gradje i uskih ramena zbog čega bi se moglo pretpostaviti da se radi o ženi ili starijem dječaku. Zatim je istupila visoka prilika aristokratskog držanja i iz desne ruke na čijem je kažiprstu počivao prsten od srebra je ispuštao crveni kristal veličine oraha u središte nacrtanog kruga. Kada je kristal dotaknuo krug, njegovi obrisi počeli su iskriti kao da su prekriveni tisućama krijesnika.

„Pater eius est Sol. Mater eius est Luna. Portavit illud Ventus in ventre suo. Nutrix eius terra est.“

Ispod kapuljače, skriveni osmijeh je zaigrao na licu urešenom dugom bradom boje bronce. Izvadio je maleni bodež valovite oštice i zarezao kožu na dlanu koja je već imala ozljede od prijašnjih zarezivanja. Ostali su slijedili njegov primjer i uskoro je kiša sitnih crvenih kapljica poškropila transmutacijski krug na što je on nakratko buknuo malenim plamenom i nestao skupa sa bilo kakvim tragovima ukљučujući i kristal. U taj čas, visoki plameni krug oblikovao se oko dvorca okružujući ga, njegova vrucina isparavala je zrakom.

Topli dah ispunio je hladan noćni zrak. Bjeličasta para bila je ispuštena u izdahu iz kamenih ustiju. I to ne samo jednih. Teški kameni kapci su zatitali. I u konačnici trepнуli. Jednom. Pa još jednom. Oči su zurile, promatrajući i čekajući. Kameno tijelo Biće je podiglo glavu i pogledalo prema ostalima. Njihov um bio je jedno, jer je pripadao istoj gradevinji, sa namjenom da ju štite, skupa sa njihovim vlasnicima.

Vrijeme je, pomisli biće.

Vrijeme je, pomislili su i drugi, samo lepet leptirovih krila kasnije.

Nisu se pitali koliko još do zore koja razbijja živi kamen, njihova zadaća bila je bitnija od njihovih života. Kamena krila sa lakoćom su se odvojila od njihovih tijela i proparala zrak. Prošlo je već mnogo vremena otkada smo bili pozvani, pomisli Biće. Predugo, pomislili su i ostali. Alkemičar sa prstenom od kositra ih je prvi zapazio kao tamne siluete na još tamnjem nebu. Istoga trenutka upozorio je ostale i

1 Tabula Smaragdina, corpus hermeticus, je jedno od najstarijih alkemijских tekstova. Autorstvo se pripisuje Hermesu Trismegistusu.
36

PRIČA

kleknuo na tlo položivši otvorene dlanove na hladno zemljano tlo, te započeo recitaciju. Ostali su se nalazili iza njega proučavajući leteće prilike koje su iz svojih knjiga poznavali kao vodorige. Naglo je maknuo dlanove sa tla i ustao odskočivši unazad.

„Ne djeluje! Potpuno su zaštićeni od ove vrste alkemije!“ prosiktao je bijesno. Otkucaj srca kasnije kamene zvijeri su se obrušile na njih koristeći vlastito tvrdo i hladno tijelo kao oružje. Prvi napad ih je svih srušio na tlo, bol je šibala njihovo tijelo poput dobro plaćenog krvnika. Vodorige su okusile krv alkemičara. Krv melodičnog zvuka.

Ista je, pomislilo je jedno od njih.

Kao i nekada, pomislili su ostali dok su im začarani um ispunjavale slike zadnjih smrtnika koji su napali utvrdu sa ciljem da dodu do riješenja Tabule Smaragdine.

To su bili potomci ljudi koje su već pokušavali doći do spisa i čiju su životnu nit presjekli. Alkemičari su se uspravili shvativši da su podecenili svoje protivnike. Kamene prodorne oči su ih promatrale ogolivši ih poput umjetničkog djela bez pokrova. Svaki od njih počeo je izgovarati magijske riječi moleći se elementima vatre, vode, vjetra i zemlje. Alkemija je bilo jedino oružje koje su imali uza sebe. No ništa se nije dogodilo, koliko god njihova alkemija bila jača nego ona njihovih predaka, nisu mogli učiniti ništa čime bi naudili bićima. Drugi napad ih je ponovno prikovoao za tlo poput velikog kamenog bloka. Činilo im se da snaga vodoriga raste, kao da je od nekud crpe. Kameni čuvare su uzletjeli visoko u nebo puneći se energijom, spremni za posljednji napad. Dok su svojim kamenim tijelom parali hladni noćni zrak osjećali su da se zora bliži, zora koja jede kamene duše. Posljednjim snagama natopili su zemljano tlo krvlju alkemičara, pustivši ju da se duboko unutra ujedini sa životnom tekućinom njihovih predaka.

Djevojka je stajala uz prozor promatraljući kako zora boja nebo osjećajući pucanje kamenja, kao pucanje vlastitoga srca. Naglo je otvorila usta zahroptavši i stisnulvši šaku uz prsa. Znala je da su ovu bitku dobili i da je tajna sigurna, no ipak je bila nesretna. Znala je da već pripremaju iduće potomke koji će pokušati otkriti tajnu i podariti odabranim ljudima moć. Nadala se da će idući Čuvare koji će je zamjeniti imati dovoljno znanja i otvoreni um. Bile su to njene posljednje misli prije nego li se njena kosa reskog mirisa rasprostrala po

drvenom podu, a njen život poput noći bio otet zorum.

Damir Podhraški - Bringer of young Destruction

PRIČA

Porno glumica (Ranko Trifković)

Uspešno spajanje šatla i svemirskog broda krunisano je gromoglasnim povicima. Kada su se vrata lifta otvorila, na komandni most stupilo je savršenstvo. Zapovednik, admiral Nagumo čudio se odluci Centralne komande da se u poslednjem trenutku na spisak putnika doda porno zvezda, Dženi Dži. Istraživačka letelica "Duboki svemir" nosila je vrhunske matematičare, astrofizičare, ksenobiologe i kriptopsihologe. Posadu su sačinjavali najbolji inžinjeri, tehničari, navigatori i prekaljeni kosmonauti. Objašnjenje iznenadnog dolaska glumice ostalo je zapečaćeno, zajedno sa narednjima.

Natporučnica Izli, Sanitet

Meni je to veoma sumnjivo. Šta jedna fufulja traži na ovakvoj misiji? Nisu tu čista posla. Znam da psihološki profil posade mora da bude raznovrstan, na primer, Svenson iz Održavanja igra valcere, a Kumar iz Obezbedenja majstor je za prepariranje bakterija. Hobiji pomažu da se začini svakodnevica i da se međuljudski odnosi obogate novim sadržajima. Naučila sam mnogo o paleoakustici od Vojcenkove iz Navigacije, a Šušek iz Obezbedenja uputio me je u tajne beginje Kali. Čisto sumnjam da ta plastična starleta ume da radi nešto drugo osim da širi noge! Molim, na svakom brodu ima poneka slavna ličnost. Sirtis, polinežanska princeza, služi na "Neustrašivom", a Kravčuk, sin patrijarha, na "Nepromočivom". Kod nas na brodu je šampion osmobača, gospodin Diboa i, hvala lepo, ne treba nam tamо neka dronfulja. Zašto tako govorim o gospodici Dži? Da li ste čuli kad joj je admiral poželeo dobrodošlicu? "Evala šjor kapitan! Ajme ča je lipo u ovijoj krocadi. Neg' di van je fineštin? Ki da smo u buvel!" Zar joj nisu objasnili da se na brodu govorи samo književni jezik, a ne prostačka narečja? S njenim rečnikom, ni robotski prevodilac nam neće pomoći. Ništa lično protiv gospodice u roze letačkom odelu. Admiral ju je zamolio da ostane u kabini dok traje skok. Razume se, meni je dao zadatak da je dvorim. More, samo nek' me pogleda popreko, dobije ona svoje!

Razvodnik Kovalenko, Pogon

Dragi batice,
radili smo na poslednjim proverama Alkubijerovog pogona, kad se iz razglosa čulo najčudnije obaveštenje; dolazi Dženi Dži ! Najpre smo mislili da je to šala. Znaš da Centralna komanda podržava šaljivdžije. Kosmoplovci moraju da vežbaju duhovitost u svakoj prilici. Prepoznali smo admirala glas i shvatili da će se Dženi zaista ukreati. Kakva je samo strka nastala! Pušić i Kursula odmah skočiše da se ponovo obriju, a poručnik Majer tražio je da mu se doneše svečana uniforma. Onaj kundak Čeng, odmah je počeo da se hvali da će da je pokosi. Pale su i opklade. Stavio sam šest somova na Ludviga, ipak je on najveći šmeker na brodu. Posle, kad smo stali u počasni stroj, da ne poveruješ! Ti što su arlaukali i kleli se da će joj se uvući u gaćice, porumeneše kao devojčice. Nisam smeo da je gledam golim okom. Pratio sam je na monitoru. Kao da je ekran pripitomio njene čari. Dženi je čudo! Da vidiš samo kako su se žene podelele. U dve boje, zavistzelenu i stidljivocrvenu. Sad se vidi, sad se zna. Jedino je gazda Nagumo bio kul. Verovatno zato što je zen budista. U stvari, neki misle da je gej, pa je i oko toga palo kladenje. Dao sam deset somova na gejadu. Dženi Dži izgleda tako zanosno, da ti ni Alah, ni Isus, ni Krišna zajedno ne bi pomogli, razumeš? Pisacu ti ponovo kad izademo iz skoka.

Voli te,
Batomedo

Major Fjano, Navigacija

"Ruše se stubovi koji nebo drže, klupa sa nama polako u prazno propada..."

Bliži se čas uključenja Pogona. Otisnućemo se i padati kroz prostor i vreme.

"U mojoj glavi stanuješ, tu ti je soba i mali balkon s kog puca vidik na moje misli najtanjanije..."

Kako da pomirim dva uzbudjenja? Zaista sam morao da pronadem kutak i zatočim je u sebi. Kao muž koji skriva preljubu, besprekorno obavljam zadatke oko završne pripreme, a njen osmeh mi je pred očima. Admiral Nagumo daje nam znak. Nedostaje svečanosti u trenutku kada kvantni motori zabruje. Napustili smo svemir, ali ništa se nije dogodilo. Očekivao sam bilo kakvu promenu, zvučnu ili svetlosnu pojavu. Jezdim preko galaksije na mehuru od matematike.

Kao loš ljubavnik, nestrljivo čekam

PRIČA

da ushit uspešnog skoka prestane da pulsira. Sklapam oči i zamenujem crninu svemira njenom raznobojsnom kosom. Dženi ispunjava moj unutrašnji prostor.

Narednica Periera, Održavanje i mladi vodnik Bakulesku, Obezbedenje

“Hej, Vlad! Doneo si mi?”

“Ćao Gabi! Tu je sve, hoćeš odmah da probamo?”

“Jes’ lud, zar u hodniku?”

“Ne mogu više da čekam, daj mi odmah.”

“Čekaj, setila sam se. Idemo u vešeraj.”

“Ne, imam bolje rešenje. Zavući ćemo se u torpednu cev!”

“Isuse, stvarno si poludeo!”

“U perionici smrđi, ništa nećemo osetiti. Uopštalom, može neko da naide.”

“Da, nikom neće pasti na pamet da nas traži u...”

“Prati me.”

“Čekaj, ne mogu tako brzo!”

“Hehe, moraš više da vežbaš, s tom latinskom genetikom, guzica ti se naduje začas!”

“Hehe, sad ti ne valjam je l’, a ovamo hoćeš da me torpeduješ!”

“Stigli smo, upadaj!”

“Auuu, kolika cevčuga!”

“Znači sviđa ti se?”

“Blesan! Ahhh, divno!”

“Pomeri se još malo tamo i pućkaj u cev, ako senzori osete dim, nagrabusili smo!”

“Nego da ti ispričam šta sam videla!”

“Slušam.”

“Čim smo izašli iz skoka, ona porno glumica šmugnula je iz kabine.”

“Šta je radila?”

“Ne znam, valjda se muvala po komandnom mostu. Uglavnom, baš kad sam završila sa prvom turom, eto ti nje!”

“Sama?”

“Naravno, ne sama!”

“Ma šta kažeš! S kim je bila?”

“Nisam mogla ni da provirim, sakrila sam se iza kontejnera sa prljavim čaršavima!”

“Siroticel!”

“Ali sam prepoznala glas one male iz admiralove pratnje!”

“Silvije? One nogate!”

“Da, zamisli!”

“Šta su radile?”

“Joj, kakvo ti je to pitanje?”

“Ženska glavo, nemoj da me mučiš, opiši mi šta...kako...?”

“Nisam mogla da razaberem. Bila sam opijena.”

“Od čega, da ti nije deterdžent udario u glavu?”

“Poslednje čega se sećam je zujanje patent-zatvarača na Dženinom kombinezonu. Osetila sam miris koji me je skljokao. Kao... kao da sam kocka leda koju prelivaju viski i sok od ananasa. Udahnula sam fosfornobelu pustinju i osećala sam se tako dobro.”

“Šta li stavljaju u ove cigarete? Hej, šta to radiš?”

“Umukni i pomeri se malo, taaaako!”

Pukovnica Pazoglu, Prvi kontakt

Izašli smo iz skoka u blizini Alfa zvezde Malog medveda. Šunjali smo se ka zvezdi nemaštvitog naziva “B”. Admiral je sazvao sastanak komande. Otpečatio je poslednji niz naredenja. Lice mu je delovalo spokojno. Zadržavala sam suze. Uskoro ćemo saznati tačne koordinate. Centralna komanda nije mogla da sakrije tajnu. Znala sam da su stupili u vezu sa njima i da smo došli da ispunimo dogovor. Nagumo nam je pročitao zadatke. Sablažnjena, stavila sam ruku na usta. Zar smo se godinama pripremali samo da budemo послuga Dženi Dži? Zar je to najbolje što čovečanstvo može da ponudi? Kakvi su to vanzemaljci koji traže porno glumicu kao ambasadorku?

Razišli smo se zbuњjeni. Dok sam koračala brodskim hodnicima osetila sam promenu. Šapat govorkanja širio se brzinom svetlosti. Ljudi su se gledali podozivo. Napetost se zgušnjavala kao puding.

Proključalo je na komandnom mostu kada je major Fjano upao sa grupom razdrljenih oficira zahtevajući da madam Dženi ostane na “Dubokom svemiru”. Nisam uspela da shvatim složenost situacije dok u istu prostoriju nije nahrupila natporučnica Izli predvodeći gomilicu raščupanih žena. Iz graktavog višeglasija razabrala sam da žele da se gospodica Dži namaže katranom i perjem, izbací u svemir, predā tudincima ili sve navedeno. Povrh svega, tabori buntovnika režali su jedni na druge. Pokušala sam da razbistrim glavu, ali u tom trenutku pojavio se razvodnik Kovalenko sa bandom iz Pogona. Tražili su da im admiral

PRIČA

prizna da je homoseksualac!

Kao hladna ruka za vratom, otreznio nas je znak za uzbunu. Brodski računar prijavio je uzletanje. Šatl za spasavanje udaljavao se od "Dubokog svemira" sve većom brzinom. Narednica Periera i mladi vodnik Bakulesku oteli su Dženi Dži i pobegli sa zalihamama viskija i soka od ananasa.

Malo po malo, butovnici su se razilazili. Admiral Nagumo nakašljao se i nasmejao.

"Izgleda da ćemo ipak imati dostojanstven prvi susret?"

Damir Podhraški - Holy Smoke Dragon Smoke

PRIČA

Lepa Jelena (Stevan Šarčević)

San o kolonizaciji završen je onda kad je meteor udario u brod kod Tet a Mena i onesposobio oružje i komunikacione sisteme, samo kolonisti toga još nisu bili svesni. Sanitarni udar bio je onemogućen, dok poziv za pomoć nikad nije upućen. Zašto se nisu jednostavno vratili?

Brago je i dalje izjedalo to pitanje. Međutim, 346 godina ranije, po ovdašnjem računanju vremena, bili su prepuni optimizma i vere u budućnost. Verovali su da će njihova genetska i tehnološka superiornost podjarmiti nedovoljno objašnjene dominantne oblike života na ciljnomy svetu. Iako su izveštaji govorili o naprednoj vrsti, poneki čak i o vrstama, ništa nije moglo da ih pripremi za ono što su zatekli po prispeću: dominantna rasa Kha nor, bila je u izvesnoj meri degenerisana varijanta živahne vrste koju su svemirski putnici lovili i dovodili na svoje planete kad god bi im se za to pružila prilika! Brago je bio zaprepašćen kad je shvatio da je ta bezazlena vrsta ovde, na Sar-Gorumu, osvojila tehnologiju cepanja atoma. U vreme dospeća kolonista bili su još daleko od takvih dostignuća, ali kako je oružje za masovno uništenje bilo onesposobljeno, Kha nori su postali dovoljno opasni da bi pričinjavali ozbiljnu glavolomku naseljenicima. Možda su bili kratkovečni, ali su se množili kao Sot geroti (najблиži prevod: zečevi). Njihova su se naselja širila vrtoglavom brzinom i osvajala deo po deo šume u kojoj se Brago skrивao.

Da je sve teklo po planu te životinje bi još pre sletanja bile svedene na meru koja ne bi predstavljala pretnju opstanku kolonije. To je, međutim, predstavljalo daleko manju nevolju od one nastale zbog niza grešaka počinjenih u euforiji izazvanoj uspešnim spuštanjem, koje su i dovele do beznađa u kojem se Brago trenutno nalazio.

Nisu mogli da znaju da je izvidnička patrola napravila grešku. Sasvim malu grešku kod sabiranja laboratorijskih testova. Prokleti kvartalni brojni sistem Drankanga! Atmosfera je za jedan promil bila drugačija od onoga što je pisalo u izveštaju. Nije ubijala odmah, jer je bila slična atmosferi na matičnom svetu, pa ipak, vremenom se pokazala fatalnom za zajednicu. Zabluda je potrajala nekih tridesetak godina.

Bili su beznadežno lakovisleni i puni poverenja u izveštaje. Računali su na

prilagodljivost svog genetskog materijala tlu na kojem bi se obreli. Ovo nije bila prva kolonizovana planeta u njihovoj dugoj istoriji istraživanja svemira (još otkad su dobili svemirske brodove od Drankanga u zamenu za pravo na eksploraciju njihovog rudnog bogatstva). Trideset godina bez ijedne prinove trebalo je biti dovoljno upozorenje da nešto nije u redu.

Bilo je još gluposti kao, na primer, odluka da se spuste bez ispitivanja konfiguracije tla. Močvarno tlo je u roku od nekoliko sati progutalo čitav brod sa svim zalihamama. Još se gorim pokazalo izostavljanje procene uticaja vlažnosti vazduha na opremu. Zbog toga su ostali i bez svoga ručnog oružja.

Nije znao zbog čega ga je snašlo ovo prokletstvo. Neka skrivena karakteristika ili bolest učinile su da otrov ne deluje na njega. Dugo je već bio sam, jedini predstavnik svoje rase na ovom dalekom svetu.

Vrste kojima se hranio izumrle su ili su promenile staništa pa nije imao mnogo izbora: često je zalazio u naseljena područja kako ne bi umro od gladi.

Tako se čovek vratio svojoj izvornoj hrani – Kha norima.

Pomisli li on to - čovek? Naravno, svaka dominantna vrsta sebe naziva čovekom, a svoj nakot ljudima. Niko sebe ne zove vukom, majmunom ili gušterom. Jedine razlike su u nazivu matičnog sveta.

Ovde su Sar-Gorum, što je bilo opštепrihvaćeni naziv ove planete u čitavom poznatom svemiru, zvali Zemljom, jer zemlju su obradivali kako bi došli do hrane. Gole stene od kojih su živeli Drankanzi su nazivali Kamenom. Bragova vrsta svoj je svet nazivala Šumom, jer im je šuma davala hranu. Istina, njihov svet su druge civilizovane rase najčešće zvala Likonom. Pa ipak, nikad nije čuo da Kha nori sebe zovu ljudima, izuzev ovde, na ovom nemogućem svetu.

Savladao je neke Kha nor jezike i sa lakoćom se sporazumevaо sa domorocima, a čitao je i komplikovane spise. Nikad im se međutim nije prikazivao u svom pravom obliku. Pri susretu sa Kha norima Brago je koristio osobinu koja je ovde postojala samo kod nekih nižih vrsta: mimikriju. Svi su domoroci bili ubedeni da govore sa srodnikom. To je, na žalost, imalo svoja ograničenja – nikada nije mogao da zadrži željeni oblik duže od tridesetak minuta. Ali i to je bilo sasvim dovoljno. Kha nor koji bi imao priliku da

PRIČA

sa njime porazgovara nikada više ne bi bio viden..

Brago je poticao sa sveta u kome je evolucija tekla drugaćijim tokom nego na Sar-Gorumu. Evolucija je učinila da sećanja žrtve postanu i sećanja predatora, jer sećanje je pohranjeno u tkivu, u ćelijama, nervima i živcima - u svemu onome što bi završavalo u Bragoj utrobi. Tako su sećanja, znanja i uspomene ovih izgubljenih Kha nora postali jedno i njegovi.

U zadnje vreme Bragoa je brinulo nešto sasvim drugo. Godine su ga sustizale i kraj životnog veka nije bio daleko. Njegovim nestankom nestaneće i njegove vrste. Nije to bilo nešto što ga je brinulo dok je bio mlad i snažan, ali kako je vreme odmicalo i kako je ostao jedini od svoje vrste na ovom nepristupačnom svetu, sve ga je više zaokupljala jedna neobična misao.

Vrsta koja je vladala Sar-Gorumom genetski je bila vrlo slična njegovoj. Možda oni nisu u punoj meri imali genetsku prilagodljivost kao Bragoova vrsta, ali osnovne grane su se ipak podudarale. Vreme provedeno na ovom svetu mnogo je uticalo na njega, to je jasno video svaki put kada bi ugledao svoj odraz u nekoj od sveprisutnih staklenih površina u naseljima Kha nora. Šta ako je moguće da stvori potomstvo polno opštecte sa domorocima? Malo verovatno, pa ipak, i to malo je bilo sasvim dovoljno da zagolica njegovu maštu. Šta bi mu rekli za takve ideje na njegovom svetu? Jebač Kha nora! Perverznjak.

Ali ovde i sada to je izgledalo sasvim drugačije. Prisećao se nekih ranijih slučajeva kada su njegovi sunarodnici držali domorodačke ženke radi kopulacije. Da li su se te životinje posle toga okotile? Nije bilo pouzdanih podataka. Kada bi se takve nenormalnosti otkrile dokazi bi bili odmah likvidirani, bile ženke skotne ili ne. Hranu i zadovoljstvo ne treba mešati. Tako se tada govorilo. Verovatno ta ubedjenja nisu bila bez osnova i Brago se neprestano kolebao oko odluke. Možda je ipak trebalo pokušati...

* * *

Školarina, stanařina, struja, voda, telefon, grejanje, porezi, ekologija, kineske konzerve, madarska piletina, rumunska svinjetina, brazilska govedina, turske paprike, makedonski krompir... Sve je to trebalo platiti. Od šest do šest muž je rmbaćio po gradilištima. Od šest do šest žena je ukucavala brojke u

fiskalnu kasu. Od šest do devet muž je radio na crno. Žena je od četri do šest čistila po kafićima. Ostatak vremena su podelili na obroke, san i traženje novih poslova. Da je bilo drugačije znali bi da imaju najbolju čerku na svetu.

Dobar student, izvrsna domaćica, istaknuta balerina, baka zbrinuta, predavanja odslušana... Ali roditelji sve to nisu videli, nisu znali. Možda nisu ni marili. Znali su samo da su čerki potreбne stvari i to ih je činilo smrknutim i čutljivim. Jelena je, pak, znala da su joj potrebni roditelji i to ju je činilo tužnom i usamljenom. Tako je život proticao. Roditelji zagledani u prošlost, čerka u iščekivanju budućnosti, bez ikakvih izgleda da dočekaju ono što priželjkuju.

Jelena je bila prelepa, iako to nije znala, lepa kao Helena iz priče o Troji. Nije ni naslućivala privlačnost kojom je zračila njena pojava, jer nije bilo nikoga ko bi joj rekao nešto o tome. Niko joj nikad ništa nije rekao o raskoši njene vrane kose, nikad niko nije primetio blistavost njenih krupnih očiju. Nikad nije čula da je neko zadivljeno zviznou dok bi njeni obli bokovi promicali hodnicima univerziteta i nikada se niko nije zablenuo očaran bujnošću njenih prelepih dojki.

Iako je verovala da je nezanimljiva i neugledna, Jelena nije bila slepa. Zavidljivo je zurila u nežnosti kojima su momci obasipali njene prijateljice sa baleta dočekujući ih posle proba i radoznalo je špijunirala koleginice sa fakulteta dok su se ljubile sa mladićima. A noću je sanjala, sanjala, sanjala...

Jelena nije volela svet oko sebe. Umesto pitomih uličica duž kojih su se protezali drvoredi bagrema i gelegonja, sada su zjapile ruševine duž kojih su nicala gradilišta. Umesto klupica sa brbljivim komšijama sada su promicali nepoznati ljudi umorna pogleda.

Nije priželjkivala da ponovo bude devojčica, ne. Želela je samo da stvarnost nije toliko gorka. Kao poslednje uporište starog sveta, u usamljenoj kućici usred građevinskih radova koji su se protezali kilometrima unaokolo, bila je jedina svetlost koju je poznавала.

Tata je govorio da bi baka morala da proda tu izbu dok joj još nude dobru cenu i preseli se kod njih, ali Jeleni se nije dopadala ta zamisao.

Bakina kuća bila je tajno utočište koje je zaceljivalo izmučenu dušu. Mesto gde bi baka pričala onim divnim glasom iz vremena detinjstva, kutak u kojem je bilo tako

PRIČA

lako zaboraviti sve svoje rane.

Te su rane toga tmurnog novembarskog popodneva bile bolnije nego inače. Preteći tamni oblaci spustili su se gotovo do samih skela opustelih građevina i pretvarali su ružno popodne u veče, ispunjavajući osetljive ljudske duše teskobom i nesigurnošću pred olujom koju su žalobno najavljuvali.

Jelena je osečala njihov pritisak i bila je uplašena, mada je hrabro kročila kroz pustoš. Bojala se, činilo se, bez razloga, jer je tuda stalno prolazila, ali tog dana je svaka senka bila vukodlak, svaki je zamučeni obris bio demon u zasedi i njene su crvene svećane cipelice (najsvjećanije koje je imala, jer su bile jedine) lupkale visokim potpeticama po ispucalom betonu ovako: tak-tak-taka-taka, sve brže i brže.

Srce joj je ispunjeno slutnjom besno lupalo baš ovako: bum-bum-bum. Vetur je hujao nesnosno glasno, evo ovako: huuu-huuu. Sa stravom se trzala na svaki nagli pokret iscepang plakata, svaki tresak olabavljeng lima. Svaki korak donosio je novu slutnju, novi užas. Svi su se zvuci sjedili u neku tajnu pretnju, ispunjavajući joj dušu sve crnjim beznađem.

U jednoj ruci nosila je korpu sa ručkom, druga joj je počivala na crvenom šeširiću (stavljenom zbog neizbežne kiše). Čajnički ga je pritisikala uz glavu boreći se protiv severnog vetra, koji se igrao crvenom haljinom, prikazujući opustelom predelu njene vretenaste butine i široke listove.

Tako je Jelena, gušena oblacima i prepadnuta svojom uobraziljom, stigla na pola puta do bakine kuće, kad je začula duboki baršunasti glas iza sebe:

- Mora da si najlepša žena na svetu.

Nikad nikog lepšeg nisam video.

Tako je Jelena prvi put saznala nešto o svojoj lepoti, ali ma koliko da je to bilo poželjno i dobro, za to je mogao postojati i neki romantičniji trenutak. Jelena se trgla, srce joj je sišlo u pete i samo što nije potrcala ne osvrčući se.

Zašto nije pobegla. Zašto?

Stražnjica izbačena u polukoraku postade prćasta, a leđa joj se uspraviše uzdižući grudi u borbenu poziciju. Bujna crna kosa, razbarušena od vetra, tananim viticama pripi se uz vrele obraze, dok je božanstveni poluprofil prkosno izranjao ispod romantičnog crvenog šešira.

Najzad su njene prevelike, širok otvorene i sjajne bademaste oči ugledale onoga

ko je te reči izgovorio. Dah joj zastade, jer lepšeg muškarca u životu nije videla: uzanih bokova, širokih ramena i prelepog stasa motrio ju je ispod razbarušene, crvenkaste grive, koja mu je nehajno padala preko ramena i leđa. Ponovo je progovorio, skriven iza vučeg osmeha:

- Kuda si se to uputila lepotice? – iako se pitala da li je pametno razgovarati sa neznancem, nešto ju je ipak nateralo da ustreptalo odgovori:

- Nosim ručak baki. Nije daleko... - njeni vlažni snovi joj se odjednom uzvrteše po mislima.

- Nije daleko? A gde bi to bilo? - pitanju su bila tako čudna i neočekivana da je zamucala.

- Paa... Nee... - dok je pokušavala nešto suvislo da odgovori, negde na razmedu straha i radoznalosti, Jelena se sve više opijala neznančevim zavodljivim pogledom.

- Ti me se bojiš, nije li tako? - glas mu je bio topao i privlačan. Jelena uzviknu:

- Ne bojam se! - iz nje progovori tvrdoglavost. Za kajanje je bilo kasno.

- Pa, zašto onda ne odgovoriš na jedno obično pitanje? - Nije bilo druge nego reči:

- Iza bauhausovog gradilišta - nije bila sigurna da li se kaje zbog odgovora.

- Drugog ili trećeg? - upita neznanac.

- Trećeg – odgovori Jelena dok joj je srce lupalo poput indijanskih ratnih bubenjeva.

- A kako se zoveš, lepotice? - glas mu se spusti do mekanog šapata.

- Jelena - spetljala se devojka, naglo menjajući boje.

- Pa, dovidenja onda... Jelena... - reče nepoznati i nestade u sumraku. Trenutak kasnije kiša poče da pada, najpre slabo, pa sve snažnije, da bi se najzad pretvorila u pljusak.

Jelena nastavi put, ne primećujući nevreme. Hodala je i pevala neke dečije pesmice u sebi. Osećala je da je živa, toliko živa da je to prosto bilo neizdržljivo. Svrab i vrućina, jeza i mučnina sve se to uskomešalo, dok najzad mokra ne stiže do bakine kuće. Duboko uzdahnu, pa sačeka malo pod nastrešnicom. Duša joj je igrala.

Cedeći se i šljapkajući ušla je u kuću, odložila košaru, izula cipele i skinula šešir. Supa beše razvodnjena, kolači nabrekli od vlage, a paprikaš upropaćen. Njene dakonije bejahu uništene, shvatila je sa uzdahom.

PRIČA

- Dobro veče, bako! - viknu dok je voda i dalje curila sa nje.
- Dobro veče dušo! - začu odgovor, ali niko joj nije izašao u susret.

Odskrinu vrata sobe i ponovi pozdrav. Baka je ležala u krevetu. Mora da se prehladila, pomisli Jelena.

- Odmah dolazim, samo da pripremim ručak - rekla je i zatvorila vrata za sobom.

Zatekla je kuhinju u neredu. Je li to baka klala pile? Podložila je šporet, iseckala luk i pristavila ulje u tavu. U šerpi na stolu bejahu šnicle. Obrisala je sto, oprala sudove. Kad je luk dobio zlaćanu boju, ubacila je šnicle da se peku. Čim je bilo gotovo, postavi jelo na tanjur, i zaputi se ka sobi.

- Hajde da ručamo bako. - pozove je postavlajući stočić.
- Ne mogu, dušo, jedi samo. - Glas joj beše hripav, a mekan. Zaista je nazebila.

Bila je gladna i ne dade se dva puta moliti. Šnicle su bile sočne i slatke, ukusne da lepše nisu mogle biti. Gutala ih je dok sa nelagodom nije shvatila da se baka baš i neće najesti. Pa, u onoj šerpi ih je ionako bilo dovoljno. Krenu da pripremi još jednu turu, ali baka je pozvala tihim glasom.

- Sva si mokra, nazepćeš tako. Skinili su mokru haljinu. - bila je u pravu.
- Dobro bako. - reče, pa odloživši jelo kreće u drugu sobu da nađe suvu odeću.
- Nemoj ići, hladno je. Lezi kraj mene, krevet je ugrejan. - reče baka.

Zbacivši haljinu zavukla se u krevet i gle: toplota bakinog tela je bila prijatna i ugodna, a njena ruka nežno joj je sklanjala vlažnu kosu sa lica. Opet je bila devojčica i svet je ponovo bio onakav kao što je trebao biti. Ruševine su se vraćale u prvobitni oblik tvoreći romantične kućice, a tata ju je vodio na Palić da je časti čevapima i sokom od borovnice. Mamina mašina je kloparala u drugoj sobi šijući haljinu sa karnerićima za novogodišnju zabavu, a učiteljica je na velikoj mapi pokazivala Uskršnja ostrva. Drugarice su razvlačile lastiš na ulici, onamo u dubokoj senci lipa i bagrenja, a vazduh je bio mirisan i topao. Kroz taj dremez Jelena promrmlja tihu:

- O, bako, kako su ti sjajne oči... - kao da je u njima bilo nečega žutog.
- Ne obraćaj pažnju, to su samo suze. - prijatni glas ju je lagano smirivao.

- O, bako koliki su ti zubi... - primeti polusklopljenih očiju.
- Moja nova proteza. - kroz polusan je mutno razaznavala bakin glas tonući ponovo

u slike detinjstva. Najpre se gurala kroz razdrgani svet na prvomajskom vašaru dok je posvuda mirisala šećerna vuna i roštilj, a onda je najednom sedela na kosmatom konjiću što joj ga je baka donela iz Segedina...

Asnovi postajaše sve čudniji i čudniji. Osećala je prijatnu jezu milovana nežnom rukom, osećala je dodir riđe kose na koži, topila se pod pogledom sivoga oka i osećala toplinu podrugljivo izvijenih usana na svojim usnicama. Najednom je shvatila da to nije san. Gde je baka? Otkud neznanac iz ruševina ovde, pokraj nje? I pobogu, šta on to radi? Pokušala je da ga odgurne, ali je bila previše bunovna, a stranac suviše snažan da bi uspela u tome. Pokušala je da se otrgne, ali njegove ruke su je držale nežno, ali čvrsto. Vrisnula je, ali nije bilo nikoga ko bi joj mogao pomoći. A taj predivni uljez ju je ljubio i ljubio... Otpor joj je slabio, a vatra jurnu u obraze. Prestala je da se opire, dok joj je vatra zahvatala celo telo. I gle: Baka je bila zaboravljena, a poljupci i dodiri više nisu bili neprijatni. Neznanac kojeg je samo jednom videla budio je želje u njenom telu dodirima i poljupcima, milovanjem i šaptanjima... Lako ju je dodirivao po kosi, nežno milovao stražnjicu, i žudno joj ljubio grudi. Najednom se našao među njenim nogama. Bol u preponama i vatra u utrobi ponovo je prepadoše, ali samo nakratko. Sve je to trajalo i trajalo, i začudo nije bilo ni najmanje neprijatno. Kad je sve prestalo, stranac je ležao kraj nje šapćući i milujući je po kosi, a sanjivost se stade vraćati. Nije stigla ni da se zapita šta se to dogodilo kad je sasvim neosetno pala u san.

Kad se probudila bila je noć i bila je sama u krevetu. U sobi je bio mrak. Jelena se uvi u čaršav i sede na ivicu ležaja. Nije sa sigurnošću znala da li je čudna uspomena bila san, ali bol u utrobi i krv na krevetu su je duboko uznenimravali. Ako jeste bio san, gde li je baka? Ako nije...

Gde je prelepi stranac?

Ne mogavši da složi svoje misli, poče da obraća pažnju na okolinu. Vrata sobe su bila otvorena i videla je da u kuhinji gori svetlo. Bila je nesigurna, jer je slutila da njenog sećanja nije bilo samo san. Opet, ni sedeti u mraku nije bilo neko rešenje. Najzad je prelomila i laganim koracima krenula ka svetlu. Kad je

PRIČA

najzad stigla dovoljno blizu da vidi scenu u kuhinji kroz poluotvorena vrata, stomak joj se stegao, jer tamo je bilo neko čudovište vitkog kosmatog tela, najviše nalik orangutanu, predugih udova i riđih kovrdžica, odeveno u neku tesno pripojenu odeću od neobičnog materijala. Ali to nije bio orangutan, jer čeljusti mu behu šiljat izbačene, a svojim ogromnim blještavim očnjacima i strašnim Zubima žderao je one sirove šnicle koje je držao u svojim užasnim kandžama. To je bilo suviše za nju i Jelena vrisnu i skameni se, a čaršav u koji beše umotana pade na pod. Stvorenje baci obrok i polete ka Jeleni. Oprostila se već od života, kad sa zaprepašćenjem oseti da je nežno grli, podiže, nosi ka sobi i polaže na krevet, da bi potom progovorio tihu, sažaljivo i nežno:

- Ne boj se maleni moj Kha nore, neću te povrediti. - duboki baršunasti glas zveri

bio joj je odnekud poznat i ispunjavao ju je čudnom toplinom. Ništa joj nije bilo jasno.

- Ko... Šta si ti? - nije se više bojala. Instinkt joj je govorio da je zver prijatelj.

Bilo je tu isuviše stvari koje nije razumela. Gde je baka? Gde je stranac? Pa ipak, od svih pitanja ovo joj je prvo palo na pamet.

- Ja? Ja sam čovek, baš kao što si ti Kha nor. - Objasni joj Brago. Naravno da je

znao sve o njoj. Upravo je večerao i sećanja su kolala njegovim krvotokom.

- Vrlo nesrećan Kha nor, mislim.- doda.

Jelena je bila zbumjena, pa je odgovorila pitanjem:

- Kha – Nor? Ali... Ja sam čovek... - verovala je iskreno da je čovek. Da li je?

Neobična izjava čudovišta, pa i sama činjenica da ono govori, potisnulo je sve njene nedoumice u drugi plan. Pokušavala je da ga prekine i sazna ono što ju je mučilo, ali ta zver je sa iritirajućom lakoćom ignorisala sve njene slablašne proteste i neprestano je pričala.

- Da, znam da tu vašu zabludu, ali vi jednostavno niste ljudi. Vi ste Kha norovi.

Brago je znao za njena verovanja. Ali znao je i da Kha nori ne bi smeli biti ono što su postali na ovoj planeti. Bili su štetočine, Bili su rak rana svetova kada nisu bili pod kontrolom. Jelena najednom shvati da je gola golcata i zatraži od čudnog stvora haljinu.

- Za ime Morgoda nigde u poznatom svemiru Kha norovi ne poznaju vaše osobine! Trebalо bi da budeš veselo i razigrano stvorenje koje ne zna za stid!
- Kakve to ima veze sa mojom haljinom? - nije shvatala tiradu svog sagovornika
- Ma razmisli malo! Poznajete samo mržnju, zavist i pohlep. Zar ste slepi kod očiju? Pogledaj dokle vas je dovela vaša čednost i bogobojažljivost! Sve ste pogrešno uradili! - Braga najednom zahvati žestoki propovednički žar.
- Pogrešili? U čemu sam ja to pogrešila? - Jelena je i dalje više mislila o nelagodi

koju je u njoj izazivala sopstvena golotinja, nego o filozofskim aspektima Bragovog nadahnutog govora, ali njegovo izlaganje je, izgleda, tek počelo!

- Planeta vam se guši i raspada, vaša vrsta nestaje u ratovima i u toj vašoj neizmernoj tuzi. Još gore od toga je što istrebljujete sva ostala živa stvorenja i što trujete i samo tlo na kome postojite! Šta će Kha noru očeća? Šta će, za ime Morgoda Kha noru oružje? Šta će Kha noru nauka i crkva? To vas kvari, to nije vaše prirodno stanje! Vi niste stvorenii da vladate. - izdeklamova Brago, sve više

se zahuktavajući u svojoj propovedi, uživajući da sluša sopstveni glas.

- Ma čime ja to vladam? - Jelenu je njegova tirada sada već ozbiljno zamarala
- Razmisli! Zar tvrdiš da si srećna? Ili možda hoćeš da kažeš da ovaj svet ima za tebe budućnost? Pa nije li istina da ni ti sama nisi sreću upoznala sve do trenutka kada mi se ugledala. Zar nije istina da te je tuga lagano ubijala? - Brago nikako

nije shvatao ova stvorenja, niti zašto ta klinka deluje toliko nezainteresovano za sva njegova razumna objašnjenja. Iznenada je njegovo izlaganje ipak zainteresovalo Jelenu.

- Ugledala? Tebe?- njegovo pitanje je svojom neobičnošću u Jeleni ugušilo svaku pomisaoda bi trebalo da ga zapita za baku ili bar za prelepog neznanca, a neobično talasanje

PRIČA

svetla koje je iza leđa čudnog stvora dopiralo iz kuhinje privuklo joj je pogled. Svetlo je sada igralo i kao da je postajalo izmaglica koja je u čudnim tonovima stala da se širi preko nejasnih kontura njenog sagovornika. Treperilo je, bljeskalo, pa stade da dobija oblik. Iz izmaglice je izronilo telo boga, uzanih bokova, širokih ramena i uspravnoga stasa. Da, bio je to prelepi neznanac kojeg je dobro zapamila. Neobjašnjiva transformacija je odgurnula svaku pomisao na baku i Jelena je sada zurila u neočekivanu pojavu. Posmatraju je svojim impresivnim sivim očima koje su žućkasto bljeskale od njegove ne baš najbolje prikrivene strasti. Najednom se bacio režeći i mrmljajući na preneraženu devojku, hitro i nervozno raskopčavajući farmerice i - uze je jednom; dva puta. Kada je to učinio i treći put, ni Jelena se više nije opirala. Posle tog razornog zemljotresa bilo je sasvim jasno da je Jelena bila pomalo euforična. Ležali su jedno kraj drugoga, zadihani i sretni. Jelena je brbljala, ali njena pitanja su ostajala bez odgovora. Brago je bio isuviše iskusana da bi joj govorio o kolonizaciji i o svojoj vrsti, a ponajmanje o onome čime se njegov sunarodnici hrane. Blazirano je glumio da je pažljivo sluša, a kada mu je najzad dosadila, umorno joj se obrati:

- Malko sam ogladneo, Jelena. Zašto nam ne bi spremila štograd za večeru?

Prvi nesporazumi su se pojavili nedugo potom. Brago nije video ni jednog jedinog razloga zbog koga bi se prema Jeleni odnosio drugačije nego što bi to učinio bilo koji njegov sunarodnik sa Kha norom. Kada ju je na tradicionalni način poveo na počinak, (vukući je četvoroške za kosu) toliko se otimala i cičala da mu se za trenutak, učinilo da želi da spava u krevetu sa njim! Celim dvorištem se dernjala (Obično razume Khanorski, ali ovo je ipak prevazilazilo njegovu umešnost), a kad ju je uveo u onu Kha nor štalu (odakle je prethodno izbacio kvcave pticurine koje Kha-nor većito drže u svojoj blizini) htela je da legne na pod. Kad je najzad prikačio Gravi-ogrlicu za zid i postavio je u prirodnji polučućeći položaj odbila je da spava. Slušao je njenu prodornu galamu kroz dva zida i preko celog dvorišta sve dok nije zaspao. Možda je mala Kha nor i bila u redu, samo je predugo živila u ubedenju da je čovek.

Jelenino gledište je bilo dijametalno suprotno. Možda nevoljno i naglo, ali njeni snovi o telesnoj ljubavi su se najednom ostvarili. Sve dok je Brago nije nasilno

odvukao u kokošinjac i prikovoao je za zid, bila je spremna da očuti sve ono što ju je mučilo, ali ovo nasilje izvršeno nad njom ju je zaprepastilo. Nije više htela da čuti! Ne! Ne posle toga! Na njenu žalost, život nije bajka. Mada je uporno zapomagala, niko joj nije pritekao u pomoć. Premorena i uvredena, najzad je zaspala.

Tako je izgledala prva zajednička noć Bragoa i Jelene.

Sledećeg dana Jelena se opirala Bragovim nežnostima. Na njeno čuđenje, ovaj nije preuzeo nikakvu odmazdu, nego su oboje seli za sto i jednostavno su razgovarali. Brago je ignorisao sva pitanja o baki, pa je najzad i Jelenino uporno zapitkivanje na tu temu prestalo. Pa ipak, ostalo je sasvim dovoljno stvari o kojima je Brago ponekad razložno, a još češće osećajno govorio. Tek kada je Jelena poželela nežnost, Brago joj ga je pružio, bez objasnjanja kako je znao kada je pravi trenutak za to. Novootkrivena telesnost je Jelenu zbuњivala u toj meri da je jednostavno prihvatiла kao normalnom Bragoovu povremenu i kratkotrajnu transformaciju u zver. Što se ticalo Bragoa, ni njegova zbuњenost nije bila ništa manja. Dugi razgovor sa Kha norkom, iako započet radi slamanja njenog otpora, bio je toliko lagoden i iskričav, da je počeo da preispituje svoje stavove o životinjskoj prirodi Kha norova. Posle vodenja ljubavi sa tim stvorenjem koje je u njemu izazivalo kontradiktorne osećaje, poverenje u propagandu moralista koji nikada nisu imali sreću da vode ljubav sa Kha norima, postalo je ozbiljno uzdrmano. Uprkos tome, Jelena je i tu noć provela u kokošinjcu.

Drugi dan je protekao u nesrazmerno dugim periodima vodenja, čas ljubavi, čas predugih razgovora. Brago je imao sve više teškoća u obuzdavanju svoje jezičine, a Jelena je postajala sve pažljiviji slušalač. Te noći su zaspali zagrljeni u bakinom krevetu.

Trećega dana Jeleni je kha-da-bum (tri puta na dan) pomalo dozlogrdio. Brago je nijednog trenutka, niti jednim jedinim gestom, na to nije primoravao. Ona je sama osetila potrebu da mu udovolji, pa vodenje ljubavi ni toga dana nije izostalo. Brago je više nije zatvarao u kokošinjac, a dani što su se nadalje nizali, sličili su jedan drugome kao jaje jajetu. Proticali su brzo, jednolični i prepuni topline, a jedina konstanta kod dvoje novopečenih ljubavnika bila je promena. Jer, oboje su se, svako na svoj način, neprestano menjali. Jelena je sve više postajala zavisna od Bragoovih

PRIČA

nežnosti, a Brago je u Jeleni sve više video ljudsko biće - voljeno ljudsko biće.

Dvanaestog dana Jelenu je napustila nada da će se neko pojavit sa namerom da je pronade. Mirno je prihvatala saznanje da nikome ni najmanje ne nedostaje : niti komšijskome kućetu, niti koleginicama sa baleta, niti profesorima sa fakulteta, niti simpatičnom brkici iz bakalnice, pa čak ni mami i tati. Tog dana je i kha-da-bum izostao. Brago beše umoran. Raspoloženje joj baš i nije bilo na vrhuncu. Teško se mirila sa činjenicom da je Brago jedina osoba na celome svetu kome je makar malo stalo do nje. Gotovo da nije ni primećivala da Brago sve manje koristi svoje iluzije i da je njegov oblik najčešće onaj koji ju je prvobitno zgrozio.

Sedmoga dana bake je nestalo i Brago je otisao da ulovi nešto za jelo. Njegova ljubav prema Jeleni se tada već bila razmahala u tolikoj meri da joj je neoprezno priznao čime su se hrani proteklih dana. Kada je po povratku zatekao praznu kuću i nedugo potom ulovio Jelenu kod Trade-Servisovog gradilišta (pošto je prethodno zbrisala kroz kuhinjski prozor užasnuta onime što je saznala) bio je toliko razočaran da se vratio starim dobrim Likanskim običajima. Jelena je otkrila da joj se tradicionalni postupak u takvim slučajevima ni najmanje ne dopada. Iako je pod Bragovim budnim nadzorom prilježno brala koprivu, odabirala čičak i savršeno orezala podeblji vrbov prut, primena tih stvari u sledeća tri sata joj se ni najmanje nije dopala. Barem je kha-da-bum posle toga bio dobar.

Par dana potom oboje su se durili, ali uprkos tome, telesnih zadovoljstava se nisu odricali ni jednog, jedinog trenutka. Uprkos sitnim nesporazumima, Brago je bio sretan što se nije predugolebao oko namere da oplodi Kha norku. Jelena je uživala u tome što je osećala da neko brine o njoj. Njihovi dani se vratiše u kolotečinu i prestali su i da ih broje.

Brago je bio brižljiv domaćin i nežan ljubavnik, a Jelenina urođena strastvenost se razvila u furiozno ljubavno umeće. Ko zna do čega bi ih sve to dovelo, da Brago jednoga dana nije poseo Jelenu da bi najpažljivije, koliko je to moguće, saopštio veliku novost : zanela je! Ljudi su to osećali, jer njihova čula behu osetljiva. Jelena nije delovala iznenadeno. Žene su takve stvari znale mnogo bolje od ljudi. Dani su i dalje prolazili. Jelena je postala strahovito razdražljiva i Brago je sve teže pronalazio sigurno skrovište pred

njenim besnim ispadima. Već neko vreme nije činio kha-da-bum sa njom (izuzev kada bi postajala nesnosna) ostavljajući je na miru da brine o plodu koji je sazreva u njoj. Uprkos svim novonastalim nevoljama Brago je bio na sedmome nebu.

Njegov naslednik će biti gospodar ove planete, jer to će biti čovek koji će od majke naslediti otpornost prema atmosferi i sposobnost da oplodi Kha nore, a od njega ljudske attribute. Možda na kraju kolonizacija planete i neće ispasti onakva katastrofa kakvom ju je do nedavno smatrao.

Pa ipak, znao je da dolazi vreme kada svoju ljubimicu mora odvesti odavde.

Previše se Kha norova muvalo po okolini, pa iako njegovo ljubimče više nije bilo bučno i neposlušno kao nekada, ni u kom slučaju nije mogao isključiti mogućnost da neko sasvim slučajno natrapa na njih. Tako je jedno veće poveo Jelenu, svoju voljenu Kha norku u šumu. Iscrpljenost koja je njime ovladala (delom zbog napornog perioda pred oplodnju, a delom zbog iscrpljujućeg bežanja pred Jeleninim nastupima besa) bila je sasvim očita. Ramena mu bejahu povijena, noge je teško vukao, a pogled mu beše rastresen. Da nije bilo tako možda bi i primetio svetlucanje u tami pred njima.

***

Rade Šponja je, sticajem okolnosti, bio ratni veteran sa tuzlanskog ratišta koji je kao izbeglica bio veoma srećan što je dobio posao noćnog čuvara na gradilištu. Slučaj je htio da se njegova zahvalnost poslodavcu ogledala u neumornom celonoćnom šipčenju po široj okolini Bauhausovog objekta, pa i to da baš on bude taj koji će naleteti na najbizarniji prizor koje je ljudsko oko ugledalo u poslednjih stotinak godina. Da je bilo ko drugi bio na njegovom mestu, smesta bi urlajući pobegao glavom bez obzira. Bilo ko drugi, ali ne i Rade Šponja! Rade je video mnogo čudnih stvari na ratištu i imao je univerzalno rešenje za sve pojave koje nije razumevao. Isprazio je okvir pištolja u pravcu čudnog prizora i tako je sa ovog sveta nestao Brago, poslednji vukodlak.

***

Da je dežurni znao da je musava curica (koja je prilično smrdela), umotana u jedino slobodno čebe, ono sa uzorkom Vini Pua, bila trudna, verovatno bi je poslao u

PRIČA

bolnicu. Da je samo naslučivao što je preživela, angažovao bi psihijatra. Da je i za trenutak pomislio da ona ovako neutešno kenjka jer žali za onim čudom što ga je armija nabrzinu upakovala u helikopter, smesta bi alarmirao državnu bezbednost. Ovako, nazvao je Danu. Dana je bila ekspert za smirivanje razbesnelih prostitutki i histeričnih kradljivica ulovljenih na delu. Umarširala je u stanici sat i po posle poziva, namrgodena kao što su to od nje svi i očekivali pa se uputila ravno prema nesnosnoj raskukanoj balavici. Opasna je bila Dana! Još izdaleka je počela da grdi klinku, što zbog smrada, što zbog cmizdrenja, a kad je završila sa litanjom, odvukla ju je u kupatilo i dežurni je dobrih dva sata slušao pljuskanje vode i Danicino dernjanje. Barem klinka više nije cmizdrila. Zatvorile su vrata za sobom i ključ je škljocnuo u bravi. Pomalo ga je nerviralo kikotanje, ali to je bilo lakše podneti negoli ono ridanje od malopre. Lagnulo mu je kad ju je Danica najzad odvela iz stanice, opet upakovana u ono čebe.

* * *

Jelena je, nedelju dana kasnije, prala sudove misleći o Danici. Nije bila loša. Zašto bi joj bilo neprijatno voditi ljubav sa ženom? Uostalom, Brago joj je mnogo pričao o čudnom Kha norovskom poimanju vođenja ljubavi. Ipak, sada joj je pažnju privlačio dečkić koji je već par dana buljio u njihov prozor zainteresovan njenom golotinjom. Pa, muško je ipak muško. Nekako se Dane već zasitila, a i njen stan joj je bio na raspolaganju. Ne, Dana uopšte nije bila loša, samo je bila pomalo žilava. Trebalo je toliko kuvanja, a i meso je već bilo pomalo na izmaku.

A plod u njoj je zahtevao mnogo mesa... Slatkog i sočnog Kha nor mesa...

Oriovska sijela (Dajana Šalinović)

Grube niti masivne teške vreće grebale su izborane ruke starca prepune žuljeva. Težina mnoštva klipova kukuruza ubranih tokom današnje berbe utiskivala mu je oštре niti u dlanove. Miroslav je od svoje šeste godine radio na ovim istim poljima koja su mu njegovi roditelji ostavili u nasljeđu, tako da je ovakav napor bio uobičajen za njegove staračke ruke. Disao je duboko, no ubrzano, sa teretom godina na svojim ramenima težim od vreće s klipovima koju je nosio, bio je svjestan da više ne može obavljati poslove sa lakoćom kao i nekada. No, to nije pokazivao, bio je glava obitelji i kao takav, želio se doimati dostojanstvenim i korisnim. Za Miroslava nije postojala gora sudbina od toga da vlastitim potomcima postane teret, radije će umrijeti radeći na polju sa motikom u rukama. Žnoj mu je lijepo odjeću po tijelu, njegov miris bio je pomiješan sa ugodnim mirisom sijena. Već je padala noć, nije više bilo vatrene lomače na nebū koja bi mu palila suhu kožu i izazivala još veći umor. Imao je još petnaest minuta pješačenja do svoje kuće, svi su već bili gotovi sa poslom, no Miroslav nikada nije volio ostavljati za sutra ono što je mogao napraviti danas. Pomiclio je na juhu i pogaćice od čvaraka koje mu je supruga pripremala za večer i osjetio je kako mu se slina nakuplja u ustima, a poluprazni želudac vapi za hranom. Najednom, začuo je iz neposredne blizine zvuk koji je zvučao kao da bakreni novčići udaraju jedan o drugi u malenoj kesici. Prestao je misliti o hrani okrenuvši se izvoru zvuka. Nije bilo nikoga, no zvuk se nastavio, štoviše, zvečkanje je postalо glasnije. Osjetio je kako mu srce lupa po rebrima. Nije bio praznovjeran čovjek, on je inače bio taj koji je vikao na žene iz svoje obitelji kada bi počele gatati iz taloga kave ili pričati o vukodlacima, morama, vješticama, pozoru, dıklicama ili pak kada bi spominjale razne uroke koje je jedna susjeda bacila na drugu zbog ljubomore. No, ipak, bio je potpuno sam i misli su mu se počele kretati u pravcu natprirodnoga kako bi objasnile zašto ne vidi izvor zvuka kada je bio posve siguran da je izvor udaljen niti metar od njega.

Zveck, zveck.

Sa svakim zvečkanjem, njegov strah postajao je sve jači. Njegov pogled bio je nemiran da bi se u konačnici ustalio na zvjezdane nebū. Ugledao je tamni dim kako se diže s područja

PRIČA

nedaleko od onoga gdje je upravo stajao.

Moj posjed! Vrag te odnio đubradi jedna prokleta!, pomislio je ljutito.

Temperamentna slavonska krv u njemu je proključala, spustio je tešku vreću na pod i krenuo trčeći u smjeru dima. Zvuk zvečkanja progresivno je postajao sve jačim kako je trčao utabanim šumskim puteljkom, da bi naglo utihnuo u potpunosti. Konačno, izašao je na čistinu i ugledao prizor koji mu je izbio ono malo zraka iz pluća što je bilo preostalo nakon trčanja. Duboko je udahnuo promatrujući desetak mlađih nagih žena dugih razbarušenih kosa kako se u nekom svom ritmu gibaju oko velikoga ognja. Nastavio im se hipnotički približavati ne shvaćajući u što ustvari gleda. Njihova lijepota, barem ono što je od njih viđao s leđa, umanjivala je njegovu ljutnju od koje su mu drhtale ruke. Odjednom, bjelodana činjenica potresla je njegov um. Zastao je dok su zvuk pucketanja vatre i bubnjanje njegova prestrašena srca stvarali jezivu simfoniju. Sjetio se sebe kao dječaka dok je sa svojom braćom i sestrama sjedio na podu trošne kuhinje slušajući strašnu bakinu priču o vješticijem sijelu.

Ako ikada naideš na vještice sijelo, trci brzo koliko god te noge nose. Jer vještice ne dopuštaju običnim smrtnicima da ih vide, ne bez kazne. Ako te slučajno ugledaju, povuci će te u svoje kolo i držati te u njemu do smrti. Zato od Sv. Lucije do Božića izradujemo tronožac i na Polnočki tražimo vještice!

Miroslavov um kojim je više dominirala logika nego mašta borio se sa praznovjerjem o kojem je nekada slušao. Mjesec i plamen bacali su zaigranu svjetlost po njihovoј gлатkoј koži i razbarušenim kosama. Odsjaj je skakutao sa ramena jedne djevojke na kosu druge. Najednom, jedna od njih, kose boje žita se sporo okrenula osjetivši njegovu prisutnost. Umjesto mладогa lijepoga lica i očiju azurno plavih šarenica dočekale su ga velike crne i prodorne prazne duplje bez očiju koje su zurile u njega i svakom sekundom mu otkidale komadić duše. Bile su čudovišne i savršeno su bile uskladene sa ostatkom njenog grotesknog lica. Lice bez nosa, sa ogromnom crnom rupom umjesto usta koja je izgledala kao da ju je netko izdubio vrlo oštrim

¹ Odnosi se na stari običaj kada bi se izradivao tronožac koji nema nikakva metalna (Lucijin tronožac). Kada bi se za vrijeme Polnočke stalo na tronožac, moglo se ugledati vještice koje bi se prepoznale po tome što bi bile okrenute od crkvenog oltara i imale bi na ramenu crnu mačku.

predmetom. Njegov um je pucao dok mu je cijelo tijelo drhtalo u titrajima strave. Vrištao je u sebi bez glasa jer se osjećao kao da mu je netko preoteo glasnicu i umrtvio ispucale usne. Bez da je bio svjestan toga, njegove noge su se pokrenule i počele trčati što dalje, prema sigurnom hватu svoga doma. Njegovog ponosa je nestalo, bježao je, mišići njegovih nogu su radili pokušavajući očuvati život svoga vlasnika. Zvijer u njegovim grudima je divljala prijeteti da će izići van iz grudi, pluća su mu se pretvorila u pumpu koja je bjesomučno usisavala i silovito izbacivala zrak iz sebe.

Ako ikada naideš na vještice sijelo, trci brzo koliko god te noge nose.

To je bila jedina misao koja je trenutno odzvanjala njegovim umom, obavijena smrtnim strahom. Osjećao je tupu bol u koljenima koja su prijetila da će popustiti. Trčao je što je brže mogao, kao nikada u životu, čak i brže nego što je trčao kada je bio mlađi u najboljim godinama. Pulsiranje svoga srca osjećao je cijelim tijelom u oštrim bolnim udarcima, znao je da neće moći još dugo trčati. Grane drveća su ga šibale, njegova odjeća je zapinjala o bodljikavo granje grmlja, kamenje pod njegovim nogama je klizilo, činilo se kao da je sama priroda protiv njega, da ga želi usporiti, zatočiti unutar sebe kako bi se njene gospodarice mogle pogostiti njime. Otvorio je usta kako bi lakše disao, dahtao je poput nekakve zvijeri pokušavajući se izboriti za zrak. Trčao je gledajući ispred sebe, niti jednom se ne okrenuvši nazad. Znao je da neće uspijeti ako to učini, nije želio ponovno susresti one strašne oči čudovišta pod krinkom ljepote. Drvena vrata njegove kuće stvorila su se pred njime a da nije ni bio svjestan gdje je i koliko dugo je trčao, nagon na preživljavanjem bio je lutkar koji je pokretao njegovo tijelo. Gurnuo je vrata koja su bila otvorena shvaćajući da je blatnjav i potpuno prekriven znojem dok ga je obuzimala vrtoglavica. Njegova žena ga je gledala preplašeno stiščući bolnim prstima pregaču ne shvaćajući što se događa. Pogledom uprim u pod, uputio se prema svojoj sobi, ne izašavši iz nje sve do jutra. Svojoj obitelji nikada nije ispričao što se dogodilo te noći, bio je zahvalan što je uopće preživio, te više nikada nije opominjao žene zbog njihovih priča o bićima koja se skrivaju pod krabuljom noći.

